

Erityisasiantuntija
Jussi Laanikari

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS POIKKEUSLUVALLA SALLITTAVASTA SUDEN METSÄSTYKSESTÄ PORONHOITOALUEEN ULKOPUOLELLA METSÄSTYSVUONNA 2023—2024

Pääasiallinen sisältö

Hallitusohjelman mukaan: ”Suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kesto-
kyvyn. Suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä. Jo aloitettua työtä kannan-
hoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen mukaisesti.” Hallitusohjel-
man mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö on valmistellut seuraavan ministeriön asetuksen suurimmasta
sallitusta saalismäärästä suden rauhoituksesta poikkeamiseksi. Vaikka asetus on luonteeltaan Suomen riista-
keskuksen toimivaltaa rajoittava asetus, se ei estä kannanhoidollisen metsästyksen sallimista talvella 2024,
mikäli edellytykset sille täyttyvät. 16.1(e) artiklaa voidaan käyttää suojellun lajin yksilöiden tappamiseen –
siis metsästyksen, mutta:

- 1) on varmistettava, että suotuisaa suojelutasoa tai sen ennalleen saattamista ei vaaranneta.
- 2) on osoitettava tavoite/päämäärä, miksi metsästys sallitaan ja pystyttävä perustelemaan se selvästi ja täsmällisesti. Todistustaakka on jäsenvaltiolla.
- 3) on esittävä täsmälliset ja asianmukaiset perustelut sille, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole niiden päämäärien saavuttamiseksi, joihin on vedottu poikkeuksen tueksi.
- 4) poikkeusluvassa on varmistuttava lisäksi siitä, että e alakohdan kaikki kriteerit täyttyvät: valikoiden, rajoitetusti, tarkoin valvotuissa oloissa, viranomaisen määrittelemissä rajoissa.

Suomessa on susitihentymiä, joiden harventamiseen voidaan tarvita kannanhoidollista metsästystä. Metsäs-
tyksellä torjuttaisiin susien aiheuttamia vahinkoja sekä palautettaisiin susien ihmisarkuutta, joka on välttä-
mätön ominaisuus ihmisen ja suden rinnakkaiselon kannalta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa vahvistetaan suurin sallittu saalismäärä suden rauhoituksesta
poikkeamiseksi metsästyslain 41a §:n nojalla. Asetus ei ole salliva asetus vaan Suomen riistakeskuksen toimi-
valtaa rajoittava asetus lukumäärän tai alueen suhteen (C-342/05 kohta 45, KHO 10.9.2006, taltionro 1499).
Toisin sanoen asetus on ainoastaan kehys, jonka puitteissa Suomen riistakeskus voi toimia. EU-tuomioistu-
in (EUTI) on kuitenkin todennut ennakkoratkaisussaan ([C-674/17](#), kohta 62), että kannanhoitosuunnitelma ja
kansallinen lainsäädäntö, jossa vahvistetaan tapettavaksi sallittujen yksilöiden enimmäismäärä tietyssä met-
sästysvuonna valtion alueella, voivat olla merkityksellinen tekijä ratkaistaessa sitä, onko vaatimusta, ettei
suotuisan suojelutason saavuttamista haitata poikkeuksella, noudatettu. Tuomioistuin perustelee tätä sillä,
että hoitosuunnitelmalla ja kiintiöllä voidaan taata se, että yksittäisten poikkeuslupien vuosittainen yhteis-
vaikutus ei haittaa kyseisen lajin kantojen suotuisan suojelun tason säilymistä tai ennalleen saattamista. Sen
selvittäminen onko vaatimusta noudatettu, kuuluu kuitenkin kansallisille tuomioistuimille eli viime kädessä
korkeimmalle hallinto-oikeudelle (KHO).

Suurin sallittu saalismäärä

Suomen riistakeskus voi myöntää poikkeuslupia metsästyslain 41a §:n nojalla enintään 28 suden metsästämiseksi muualla kuin poronhoitoalueella. Muu tietoon tuleva kuolleisuus poronhoitoalueen ulkopuolella on otettava vähennyksenä huomioon.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Euroopan Unionin tuomioistuimen Suomen suden metsästystä koskevassa ennakkoratkaisussa C-647/17 edellytetään, että jäsenvaltion on esittävä perustelut sille, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole niiden päämäärien saavuttamiseksi, joihin on vedottu poikkeuksen tueksi. Tämä tarkoittaa, että Suomen riistakeskuksen on poikkeuslupapäätöksessä edellä mainitulla tavalla perusteltava muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Vaikutus suotuisaan suojelutasoon

Euroopan Unionin tuomioistuimen Suomen suden metsästystä koskevassa ennakkoratkaisussa C-647/17 edellytetään, että jäsenvaltion on varmistuttava siitä, että suden suojelusta poikkeaminen ei saa vaarantaa suden suotuisan suojelutason saavuttamista tai sen ennalleen saattamista. Toisin sanoen ei-suotuisalla suojelutasolla olevan lajin kohdalla vaikutuksen on oltava enintään neutraali (C-342/05 kohta 29) ja suojelusta poikkeamisesta ei saa aiheutua merkittävän kielteisen vaikutuksen vaaraa myöskään populaation rakenteelle (C-674/17 kohta 72).

Suomen susikanta maaliskuussa 2023 ja arvio marraskuun 2023 kannasta

Vuodenkierrossa susien määrä on pienimmillään maaliskuussa, ennen huhti–toukokuussa tapahtuvaa pentujen syntymistä. Susikannan muuttumista maaliskuun jälkeen kuvataan ennustemallilla, joka perustuu tutkimustietoon suden pentutuotosta ja kuolleisuudesta.

Maaliskuussa 2023 Suomessa oli 310 (291–331) sutta. Arvio yksilömäärästä on noin seitsemän prosenttia suurempi kuin maaliskuuta 2022 koskeva arvio (275–315). Luken populaatiomallin kautta tehdyn ennusteen mukaan susikanta on 90 prosentin todennäköisyydellä marraskuun alussa 317–444 susiyskilöä.

Suomen susikannan suotuisa suojelutaso

Maa- ja metsätalousministeriö antoi Luonnonvarakeskukselle tehtäväksi tuottaa Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvon kansainvälisenä tutkimusyhteistyönä. Viitearvo kuvaa sitä populaatiokokoa, joka mahdollistaisi susikannan suotuisan suojelutason saavuttamisen ja ylläpitämisen Suomessa pitkällä aikavälillä, mikäli myös muut suotuisan suojelutason kriteerit täyttyvät. Luonnonvarakeskus on julkaissut loppuraportin¹ viitearvoista syyskuussa 2022 (<https://luonnonvaratieto.luke.fi/cms/pages?path=suurpedot/susi/susikannan-suotuisan-suojelutason-viitearvot/>).

Suurimman sallitun saalismäärän vaikutus susikannan suotuisaan suojelutasoon tai sen saavuttamiseen

Ehdotettu 28 suden suurin sallittu saalismäärä olisi noin 9 prosenttia maaliskuun kanta-arvion vaihteluvälin keskiarvosta ja 7 prosenttia ennustetusta marraskuun kannan koon vaihteluvälin keskiarvosta.

¹ <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/552242>

Suurin sallittu saalismäärä (28 sutta), jossa otetaan vähennyksenä muu tietoon tuleva kuolleisuus poronhoitoalueen ulkopuolella, on neutraali susikannan suotuisan suojelutason saavuttamisen osalta, sillä Suomen susikanta on kasvanut vuodesta 2017 saakka huolimatta vuotuisesta tiedossa olevasta kuolleisuudesta. Näin ollen 28 yksilön poistaminen mahdollistaisi edelleen susikannan kasvun.

1 Tarkemmat perustelut

Susi on rauhoitettu metsästyslain 37 §:n nojalla koko maassa ympäri vuoden. 1.3.2011 voimaan tulleen lain muutoksen jälkeen suden ympärivuotisesta rauhoituksesta poikkeaminen voi tapahtua ainoastaan metsästyslain 41 §:n mukaisilla poikkeusluvilla, joiden myöntämisen edellytykset on säädetty metsästyslain 41 a §:ssä, ja ne vastaavat EU:n luontodirektiivin artiklan 16 säännöksiä.

[Komission ohjeasiakirjan](#) (3.1.1.) mukaan perusteet, joiden pohjalta jäsenvaltiot voivat poiketa direktiivissä säädetystä kielloista, on toistettava yksiselitteisesti kansallisen oikeuden säännöksissä. Tässä yhteydessä luontodirektiivin 16 artiklaa on tulkittava suppeasti, koska siinä määritellään täsmällisesti ne olosuhteet, joissa jäsenvaltiot voivat poiketa direktiivin 12–15 artiklasta. Unionin tuomioistuin on vahvistanut tämän kannan asiassa C-46/11 antamassaan tuomiossa. Saattaessaan 16 artiklaa osaksi kansallista lainsäädäntöään jäsenvaltioiden on noudatettava direktiivissä käytettyjen termien ja käsitteiden merkitystä direktiivin yhdenmukaisen tulkinnan ja soveltamisen varmistamiseksi. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kansallisilla täytäntöönpanotoimilla on taattava direktiivin täydellinen soveltaminen muuttamatta sen ehtoja ja lisäämättä lisäedellytyksiä tai poikkeuksia, joista ei säädetä direktiivissä.² Kansallisilla säännöksillä on varmistettava, että kaikki 16 artiklassa säädetyt edellytykset saatetaan tinkimättömästi ja perusteellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä soveltamatta valikoivasti vain joitakin säännöksiä.³ Enempiä kansallisen lainsäädännön muutoksia kuin eduskunnan edellyttämä jo tehty [metsästyslain 41 a §:n muutos](#)⁴, ei yllä todetun EU:n oikeuskäytännön valossa ole tehtävissä. Enemmät muutokset lainsäädäntöön edellyttävät luontodirektiivin liitteiden muuttamista.

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, jossa voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Ministeriöllä on siten toimivalta rajoittaa poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin määrää ja aluetta. Metsästysvuoden 2011–2012 jälkeen poronhoitoalueella vuoden 2001 suden luvanvaraistamisen jälkeen maa- ja metsätalousministeriö ei rajoittanut poikkeuslupien määrää poronhoitoalueella.

² Esimerkiksi asiassa C-6/04 tuomioistuin totesi, että poikkeus, jolla sallitaan toimet, joiden lopputuloksena on suojeltujen lajien tappaminen ja niiden lisääntymis- ja levähdysalueiden heikentäminen tai hävittäminen – edellyttäen että tällaiset toimet ovat laillisia eikä niitä voida kohtuudella välttää – on ”sekä luontodirektiivin hengen ja sen päämäärän että sen 16 artiklan sanamuodon vastainen”.

³ Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-98/03, että Saksan lainsäädäntö (BNatSchG 2002:n 43 §:n 4 momentti) ei ollut yhteensopiva 16 artiklan kanssa, koska siinä ei asetettu poikkeusten edellytykseksi kaikkia kyseisessä artiklassa säädettyjä edellytyksiä. Tuomioistuin totesi asiassa C-46/11, että Puolan lainsäädäntö ei ollut yhteensopiva 16 artiklan kanssa, koska siinä ei asetettu poikkeusten edellytykseksi kaikkia kyseisessä artiklassa säädettyjä perusteita ja edellytyksiä.

⁴ 1 päivänä elokuuta 2023 voimaan tullessa metsästyslain teknisenä muutoksena metsästyslain 41 a §:n lisättiin kursivilla merkityt sanat: Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista lajin luontaisella levinneisyysalueella, 41 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää ahman, suden, karhun, sauron, ilveksen, euroopanmajavan, hallin, kirjohylkeen, itämeren norpan, hillerin, näädän ja metsäjäniksen pyydystämiseen tai tappamiseen: [\(23.3.2023/447\)](#)

Suomen riistakeskukselle on annettu 1.3.2011 voimaan tulleella riistahallintolailla (158/2011) toimivalta myöntää riistaeläinten pyynti- ja poikkeuslupia. Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jossa em. kaltaiset julkiset hallintotohtävät tehdään rikosoikeudellisella virkavastuulla. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Poikkeuslupiin liittyvä Suomen riistakeskuksen harkintavalta on myös hyvin pitkälle sidottua harkintaa, jota rajaavat Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiivit. Suomen riistakeskuksen luvat koskevat lisäksi yksittäistä eläintä tai eläimiä. Suomen riistakeskuksen harkintaa rajaa myös tämä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella määräämä suurin sallittu saalismäärä ja aluetta koskeva rajoitus. Suomen riistakeskus ei voi poiketa näistä määristä. Maa- ja metsätalousministeriön vuosittain antamat asetukset suurpetojen suurimmista sallituista saalismääristä turvaavat omalta osaltaan Suomen riistakeskuksen poikkeuslupakohtaista, luontodirektiivistä johtuvan sääntelyn mukaista harkintaa. [Suomen susikannan hoitosuunnitelman](#) (2019) mukaan kannanhoidollinen metsästys mitoitetaan aina siten, ettei se vaaranna pienimmän elinvoimaisen susikannan ylläpitämistä eikä estä susikannan suotuisan suojelun tason saavuttamista.

Myöntämisperusteet on säädetty Euroopan unionin neuvoston direktiiveissä ja niillä on siten olemassa tietty tulkintasisältö, mikä on muotoutunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luontodirektiivin tiukkaa suojelua koskevan [ohjeasiakirjan](#)⁵ kautta. Erityisenä edellytyksenä on kaikissa tapauksissa se, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole.

Susi kuuluu EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV ns. tiukasti suojeltuihin lajeihin. Poronhoitoalueella susi kuuluu liitteeseen V, mikä tarkoittaa, että susien metsästys on lähtökohtaisesti mahdollista. Luontodirektiivin 12 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet näiden lajien tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä mm. kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen ja tappaminen. EU:n jäsenenä Suomi on velvollinen saattamaan yhteisöoikeuden säännökset voimaan ja noudattamaan niissä asetettuja tavoitteita suotuisan suojelun tason säilyttämiseksi. Kuten edellä todettiin, Suomi on rauhoittanut metsästyslain 37 §:llä suden ympäri vuoden myös poronhoitoalueella.

Luontodirektiivi sallii kuitenkin poikkeamisen tiukasta suojelujärjestelmästä. Direktiivin 16 artiklassa säädetään tarkemmin niistä yksityiskohdista, joita suojelusta poikkeamisessa on sovellettava. Suojelusta poikkeaminen on mahdollista, mikäli toimenpiteelle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua eikä poikkeaminen heikennä lajin suojelutasoa. Tämän lisäksi poikkeamisen on täytettävä yksi erityisistä poikkeamisperusteista: esim. erityisen merkittävien vahinkojen estäminen, yleisen turvallisuuden ja edun kannalta pakottavat syyt ml. sosiaaliset syyt tai ns. kannanhoidolliset perusteet. Luontodirektiivissä ei ole erityisiä vuodenaikaan sidottuja rajoitteita poikkeamiselle, joten poikkeaminen näiden lajien suojelusta on siten mahdollista myös keväällä. Luontodirektiivi kuitenkin edellyttää kansallisen viranomaisen tapauskohtaista harkintaa.

Suomi on pannut täytäntöön luontodirektiivin 16 artiklan poikkeussääntelyn metsästyslailla. Sääntely on metsästyslain 41 sekä 41 a §:ssä. Poikkeuslupa suden metsästämiseksi voidaan myöntää erityisenä vahinkoperusteisena poikkeuslupana. Poikkeamisella pyritään esimerkiksi estämään merkittäviä vahinkoja tai turvaamaan ihmisten turvallisuutta. Poikkeaminen ei saa kuitenkaan heikentää lajin suotuisaa suojelutasoa tai saavuttamista ja poikkeaminen on mahdollista vain, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole ratkaista suden aiheuttamaa ongelmaa.

Suurpetoja voidaan metsästää myös silloin, kun ne eivät ole aiheuttaneet vahinkoa. Tällaiset kannanhoidollisella perusteella myönnettävät luvat ovat tarpeen kannan säätelemiseksi ja eläinten arkuuden säilyttämiseksi. Näistä poikkeusluvista säädetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa, jossa todetaan, että sutta

⁵ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=PI_COM:C\(2021\)7301](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=PI_COM:C(2021)7301)

koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi. Tällöin saalis kuuluu metsästäjälle. Muun muassa karhuja ja ilveksiä metsästetään pääasiassa tällä perusteella.

Valtioneuvoston asetuksessa metsästyslaissa säädettyistä poikkeuksista (452/2013) on säädetty poikkeuslupien hakemisesta, poikkeamisen edellytysten arvioinnista, kannanhoidollisen metsästyksen ajoista, lupamääräyksistä ja saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta. Asetuksessa, joka tuli voimaan 24.6.2013, pidennettiin metsästyslain 41 a §:n 1 momentin nojalla myönnettävien poikkeuslupien enimmäisvoimassaoloaikaa 21 päivään (5§).

Suomen suden metsästystä koskenut Euroopan Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisu (16.1.e-alakohdan tulkinta)

Vuoden 2019 lokakuussa annetussa C-647/17 EU-tuomioistuimen ennakkoratkaisussa suden kannanhoidollista metsästystä koskien on sekä yleisiä luontodirektiivin tulkintaa koskevia linjauksia, että Suomen valituksen kohteena olleita poikkeuslupia koskevia yksittäisiä huomioita. Tuomion mukaan 16.1.(e) artiklaa voidaan käyttää suojellun lajin yksilöiden tappamiseen eli metsästyksen. Jäsenvaltion on kuitenkin osoitettava tavoite/päämäärä, miksi metsästys sallitaan ja pystyttävä perustelemaan se selvästi ja täsmällisesti ja tuettava perusteluin. Todistustaakka on jäsenvaltiolla. Lisäksi jäsenvaltion on esitettävä täsmälliset ja asianmukaiset perustelut sille, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole niiden päämäärien saavuttamiseksi, joihin on vedottu poikkeuksen tueksi. Jäsenvaltion on myös varmistettava, että suotuisaa suojelutasoa tai sen ennalleen saattamista ei vaaranneta.

Edelleen ratkaisussa todetaan, että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuvien poikkeusten on täytettävä muitakin edellytyksiä kuin ne, joista säädetään direktiivin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa. e -alakohtaa ei siis voida käyttää yleisenä oikeusperusteena poikkeusten hyväksymiselle direktiivin 12 artiklan 1 kohdasta, sillä muuten 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista muista tapauksista ja kyseisestä tiukan suojelun järjestelmästä tulisi tehottomia, todetaan ennakkoratkaisussa.

Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e -alakohtaan perustuvan poikkeuksen päämäärä ei näin ollen voi lähtökohtaisesti olla sama kuin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaan perustuvien poikkeusten päämäärät, minkä vuoksi ensin mainittua säännöstä voidaan käyttää perusteena poikkeuksen hyväksymiselle vain sellaisissa tapauksissa, joissa jälkimmäiset säännökset eivät ole merkityksellisiä.

EU-tuomioistuimen ennakkoratkaisun ja luontodirektiivin mukaisesti poikkeusta tiukasta suojelusta 16 artiklan 1 kohdan nojalla ei voida hyväksyä ilman, että arvioidaan kyseessä olevan lajin kantojen suojelun taso sekä vaikutus, joka suunnitellulla poikkeuksella on siihen niin paikallisella tasolla kuin jäsenvaltion alueella tai tapauksen mukaan kyseessä olevalla luonnonmaantieteellisellä alueella, jos jäsenvaltion rajat ulottuvat useille luonnonmaantieteellisille alueille, taikka jos lajin luontainen levinneisyysalue tätä edellyttää ja mikäli tämä on mahdollista, rajat ylittävästi.

Ennakkoratkaisu ottaa kantaa myös siihen, mitkä alueet voidaan ottaa huomioon asianomaisen kannan levinneisyysaluetta tarkasteltaessa: Arvioinnissa ei ennakkoratkaisun mukaan oteta huomioon susikannan luontaisen levinneisyysalueen osaa, joka ulottuu tietyille sellaisessa kolmannessa valtiossa sijaitseville alueille, jota eivät sido unionin tärkeinä pitämien lajien tiukan suojelun velvoitteet (kuten esimerkiksi Venäjä ja Norja).

Edelleen ratkaisussa tuodaan esille, että jos parhaiden käytettävissä olevien tieteellisten tietojen tarkastelun perusteella ei saada varmuutta siitä, vahingoittaako tällainen poikkeus tietyn uhanalaisen lajin kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista vai ei, jäsenvaltion on jätettävä poikkeus hyväksymättä tai luovuttava sen toimeenpanosta. Kyseisen lajin yksilöiden ottamisen tai hallussapidon sallimisen (valikoiden ja rajoitetusti) määrä riippuu kussakin tapauksessa lajin populaation koosta, sen suojelun tasosta ja sen biologisista ominaispiirteistä.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Poikkeuslupaa ei voida myöntää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan nojalla, jos poikkeamisella tavoiteltu päämäärä voidaan saavuttaa jollakin muulla tyydyttävällä ratkaisulla. Poikkeaminen on siis mahdollista vain, jos sellaista vaihtoehtoa toimenpidettä ei ole, jonka avulla tavoiteltu päämäärä voidaan saavuttaa tyydyttävällä tavalla ja niin, että direktiivissä säädettyjä kieltoja noudatetaan.

Suotuisa suojelutaso ja sitä kuvaava viitearvo

Suotuisa suojelutaso (engl. Favourable Conservation Status) on Euroopan Unionin luontodirektiiviin kirjattu määritelmä, joka on tuotu kansalliseen lainsäädäntöön luonnonsuojelulakiin (20.12.1996/1096 §5) sekä sisällöllisesti samanhenkisenä riistaeläimiä koskevaan metsästyslakiin (28.6.1993/615 §3; riistanhoidon määritelmä).

Tavoite suotuisasta suojelutasosta koskee sekä lajeja että niiden elinympäristöjä (luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096). Yleisenä määrittelynä voidaan sanoa, että lajin suojelutaso on suotuisa, jos laji on elinkel-poinen luontaisilla elinalueillaan ja säilyy sellaisena myös pitkällä aikavälillä ja jos sille soveltuvia elinympäristöjä on riittävästi (luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096 §5). Suotuisa suojelutaso voidaan määrittellä myös populaatio- tai maakohtaisesti. Luontodirektiivin mukaan lajin suojelun taso katsotaan suotuisaksi, kun (1) kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkel-poisena osana, (2) lajin luontainen esiintymisalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa ja (3) että lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö (92/43/EEC). Suotuisan suojelutason määrittelyn soveltamisesta on tarkemmin ohjeistettu luontodirektiivin teknisessä raportissa (Bijlsma ym. 2019).

Susikannan suotuisan suojelutason saavuttamisen arvioimisessa käytetään apuna suotuisan suojelutason viitearvoa (tästä eteenpäin vain viitearvo), joka kuvaa populaatiokokoa, jolla suotuisa suojelutaso olisi turvattu Suomessa pitkällä aikavälillä. Tämä edellyttää, että myös muut suotuisalle suojelutasolle asetetut ehdot täyttyvät. Viitearvon asettaminen ei ole yksinkertaista, sillä sille ei ole annettu tarkkaa määritelmää. Virallinen ohjeistus (DG Environment 2017) luontodirektiivin artikla 17 mukaiseen menettelyyn toteaa, että viitearvo populaatiolle tulee aina olla suurempi kuin mitä pienin elinvoimainen populaatio (PEP) demografian ja geneetiikan perusteella määritettynä. Lisäksi viitearvon tulee muun muassa olla suurempi kuin populaation koko sillä hetkellä, kun luontodirektiivi astui voimaan (Suomessa 1995).

Tärkein käsitteellinen lähtökohta viitearvon määrittämisessä on pienin elinvoimainen populaatio (PEP), joka perustuu populaation säilymisen todennäköisyyteen sovitun tarkasteluajanjakson kuluessa. Suotuisan suojelutason viitearvon tulisi olla suurempi kuin PEP. Pienin elinvoimainen populaatio (PEP; engl. minimum viable population MVP) on pienin populaatiokokoo, jolla populaation voidaan olettaa tietyllä todennäköisyydellä säi-

lyvän tietyn ajanjakson, kun otetaan huomioon esimerkiksi demografisiin ja geneettisiin tekijöihin liittyvä satunnaisuus. Määrittelyssä käytetyt arvot ovat vapaasti valittavissa (Shaffer 1981), mutta usein käytettyjä arvoja ovat esimerkiksi populaation säilyminen 90 prosentin todennäköisyydellä 100 vuoden ajan (esim. Brook ym. 2006). Tätä heijastelee myös IUCN:n määritelmä lajin uhanalaisuudelle: lajin katsotaan kuuluvan alimpaan uhanalaisuusluokkaan (vaarantunut), jos lajin häviämistodennäköisyys on vähintään 10 % sadan vuoden kuluessa (IUCN 2001).

Maa- ja metsätalousministeriö antoi Luonnonvarakeskukselle tehtäväksi tuottaa Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvon kansainvälisenä tutkimusyhteistyönä. Viitearvo kuvaa sitä populaatiokokoa, joka mahdollistaisi susikannan suotuisan suojelutason saavuttamisen ja ylläpitämisen Suomessa pitkällä aikavälillä, mikäli myös muut suotuisan suojelutason kriteerit täyttyvät.

Luonnonvarakeskus on julkaissut loppuraportin viitearvoista syyskuussa 2022 (<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/552242>).

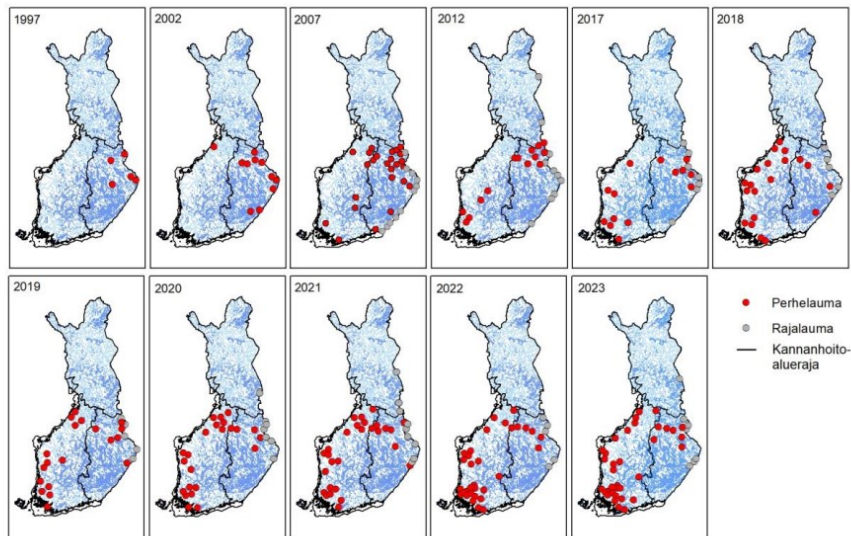
2 Susikanta Suomessa maaliskuussa 2023 Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 70/2023 tiivistelmä⁶

Maaliskuussa 2023 Suomessa oli 310 (291–331) sutta. Arvio yksilömäärästä on noin seitsemän prosenttia suurempi kuin maaliskuuta 2022 koskeva arvio (275–315). Arviossa on mukana puolet itärajan molemmille puolille sijoittuvilla reviireillä (ns. rajareviiri) elävien susien lukumäärästä sekä reviirien ulkopuolella elävien susien määrä 46 (31–64).

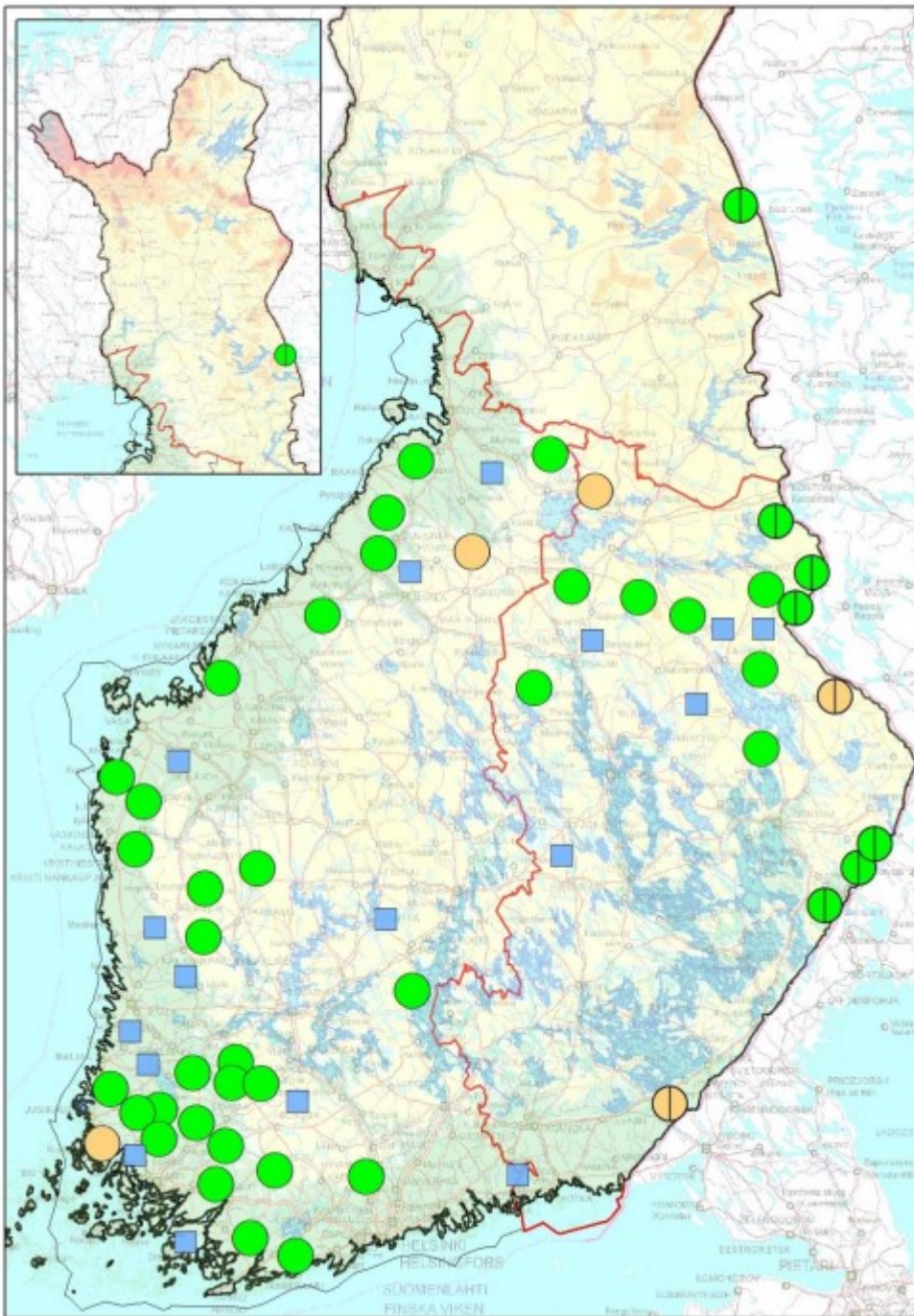
Maaliskuussa 2023 Suomessa oli todennäköisimmin yhteensä 62 parin tai perhelauman asuttamaa susireviiriä (90 % todennäköisyysväli: 59–64). Perhelaumojen todennäköisin määrä oli 42 (40–46) ja parin asuttamien reviireiden määrä vastaavasti 19 (16–23). Kokonaan Suomen puolella oli 35 perhelaumaa (33–39) ja 17 paria (14–21). Laumareviireistä seitsemän (6–7) ja parin reviireistä kaksi (2–3) sijaitsi Suomen itäisen valtakunnanrajan molemmin puolin (ns. rajareviirit). Läntisessä Suomessa oli 28 (26–31) perhelauman ja 11 (8–14) parin asuttamaa reviiriä, vastaavasti itäisessä Suomessa arvioitiin olleen 13 (12–14) perhelaumaa ja kahdeksan (6–10) paria. Poronhoitoalueella arvioitiin liikkuneen yhden (0–1) lauman. Suomessa havaittujen perhelaumojen määrä oli maaliskuussa 2023 noin 14 % suurempi kuin maaliskuussa 2022. Parien määrä oli noin 17 % pienempi kuin vuonna 2022. Verrattaessa kokonaan Suomen puolella liikkuneiden laumojen todennäköisintä määrää vuotta aiempaan arvioon kasvuksi saadaan 9 %, kun taas kokonaan Suomen puolella eläviä pareja on 19 % vähemmän. Suomen susikannan koko on kuluvalle vuosituhannelle vaihdellut voimakkaasti. Susikanta on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2017. Reviirien statuksen (perhelauma, pari) ja laumojen yksilömäärien arviointiin käytettiin kultakin tarkasteltavalta alueelta kirjattuja havaintoja, tunnettua kuolleisuutta sekä DNA-analyyssejä. Lisäksi osassa reviireitä on tehty erillistä maastotyötä. Vuodenkierrossa susien määrä on pienimmillään maaliskuussa ennen huhti–toukokuussa tapahtuvaa pentujen syntymistä. Susikannan muuttumista maaliskuun jälkeen kuvataan populaatiomallilla, joka perustuu tutkimustietoon suden pentutuotosta ja kuolleisuudesta. Jos kannanhoidollista metsästystä ei tapahdu, susilaumojen ennustetaan olevan vuoden 2023 marraskuussa 30–55 (90 % todennäköisyydellä) ja seuraavan vuoden maaliskuussa 27–51.

⁶Heikkinen, Samuli; Valtonen, Mia; Johansson, Helena; Helle, Inari; Herrero, Annika; Mäntyniemi, Samu; Kojola, Ilpo (2023) Susikanta Suomessa maaliskuussa 2023. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 70/2023 Luonnonvarakeskus. Helsinki. 120 s.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-744-0>

Kuva 1. Susilaumat vuosina 1997–2023. Tilanne viiden vuoden välein ajanjaksolla 1997–2017 ja vuosittain jaksolla 2017–2023. Lähde: Luonnonvarakeskus.

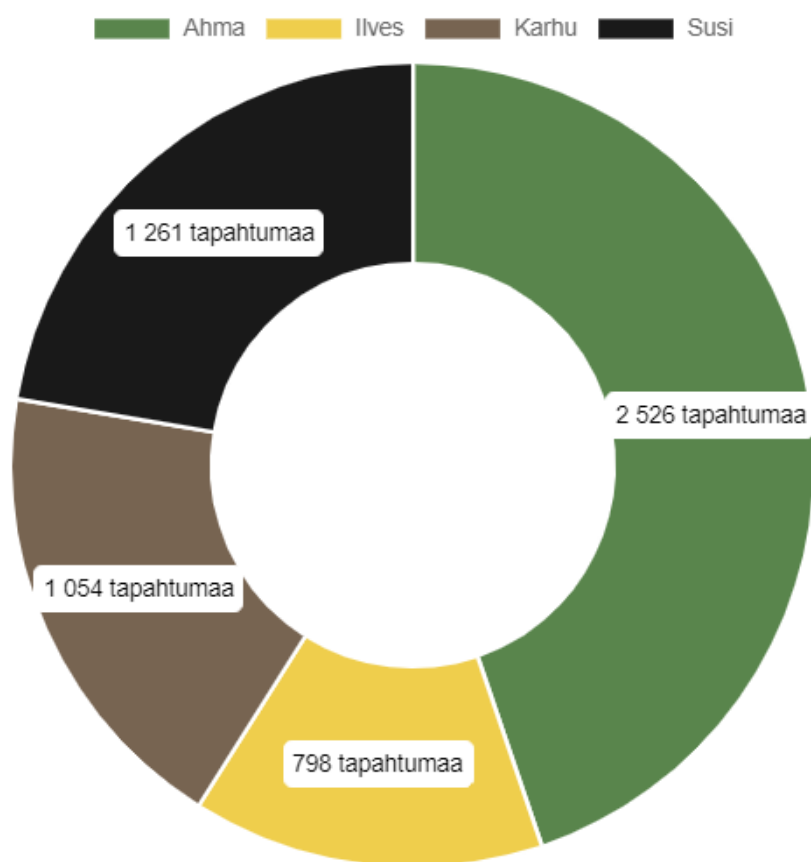

Kuva 2.

Susilaumat sekä kahden suden asuttamat reviirit maaliskuussa 2023. Vihreät ympyräsymbolit viittaavat laumareviireihin ja pienemmät siniset neliöt kahden suden asuttamiin reviireihin. Lisäksi rajareviirit on merkitty symbolin halki kulkevalla pystyviivalla. Oranssilla värillä on merkitty reviirit, joiden tila on epäselvä (ks. Luku 8, "Saatteeksi" sivu 29). Lähde: Luonnonvarakeskus.

Suden aiheuttamat kotieläinvahingot ja porovahingot sekä vaikutus metsäpeuraan

Suden aiheuttamista vahingoista suurin osa aiheutuu porotaloudelle poronhoitoalueella. Suden tappamia poroja ilmoitettiin löydettyksi vuonna 2022 vähemmän kuin edellisenä, yhteensä 1261 (1533⁷) kappaletta, mikä vastaa laskennallisesti arviolta 2 236 000 euron (3 132 000) korvaussummaa. Koko porovahinkokertymästä suden aiheuttamat porovahingot olivat yli 22%. Vuoden 2023 aikana (6.10.2023 mennessä) sudet ovat tappaneet jo 623 poroa laskennalliselta korvausarvoltaan 1 080 000 euroa eli todennäköisesti vuoden loppuun mennessä sudet tulevat tappamaan yli 1200 poroa eli korvausmäärä nousee yli 2 100 000 euroon.

Kuva 3. Kaikista porovahingoista suden aiheuttamien vahinkotapahtumien määrä oli vuonna 2022 yli 22%. Edellisenä vuonna määrä oli 31%. Lähde: Riistavahingot –palvelu riistavahingot.mmm.fi.

Vuonna 2022 sudet aiheuttivat 190 kpl riistavahinkolain (105/2009) nojalla korvattavia kotieläinvahinkotapauksia yhteensä noin 360 000 euron arvosta, josta koiravahinkotapauksia oli 51 kpl, arvoltaan yhteensä noin 175 000 euroa, lammasvahinkotapauksia 82 kpl, arvoltaan yhteensä noin 151 000 euroa, nautavahinkotapauksia 9 kpl, arvoltaan 1000 euroa ja 4 kpl hevosvahinkotapauksia noin 4000 euroa. Vuoden 2023 aikana

⁷ Suluissa vuosi 2021.

(6.10.2023 mennessä) sudet ovat aiheuttaneet 29 koiravahinkoa, arvoltaan noin 90 000 euroa, 62 lammasvahinkoa, noin 89 000 euroa ja 7 nautavahinkoa 1500 euroa..

Kaikki koiriin kohdistuneet susien aiheuttamat vahingot eivät tule järjestelmän piiriin vaan osa saattaa korvautua vapaaehtoisten koiravakuutusten kautta. Tosin korvausmäärä vapaaehtoisissa vakuutuksissa on harvoin samaa tasoa kuin korvaus riistavahinkolain (105/2009) nojalla, joten usein ensisijaisesta vakuutuskorvauksesta korvaamatta jäänyt osa korvataan riistavahinkolain järjestelmän kautta. Osaa uusimmista koiravahingoista ei ole välttämättä vielä viety järjestelmään, joten tiedotusvälineissä esiintyneet vahingot eivät välttämättä näy 2023 tiedoissa. Vaikka vahinkotapausten määrä ei ole suuri suhteessa kaikkiin suurpetojen aiheuttamiin vahinkoihin, on huomattava, että yksittäiselle koiranomistajalle, tilalle tai alueen asukkaille susivahingon seuraukset voivat olla huomattavasti suurempia kuin vain korvattava vahinko. Susien saaliiksi on joutunut todella arvokkaita koiria, joiden koulutukseen on panostettu vuosia. Menetys voi siten liittyä tunnearvoon, lisääntyneeseen työtaakkaan, menetettyyn jalostusarvoon (ei korvata) tai saamatta jääneisiin tulotukiin, aitaamisesta johtuviin kuluihin, koulukuljetuksiin tai tuotantotoiminnan rakenteen muutoksiin. Sudet saattavat aiheuttaa kotieläintiloille paljon välillisiä vahinkoja kuten jatkuvaa ylimääräistä työtä (mm. aitojen kunnossapitoa), jota ei ole mahdollista korvata riistavahinkolain nojalla maatalouden suuntaviivojen kansallisille tuille asettamien ehtojen mukaan.

Taloudellisten vaikutusten lisäksi susien olemassa olosta seuraa lukuisia sosiaalisia vaikutuksia, joista vain harvaa voidaan kuvailla positiiviseksi. Sudet voivat liikkua hyvin lähellä asutusta, mikä saattaa aiheuttaa pelkoa alueen ihmisissä. Joillakin alueilla susien vaikutus voi johtaa myös laiduntamalla hoidettavien perinnebiotooppien ja muiden luonnon monimuotoisuutta edistävien maatalousalueiden hoidon vaikeutumiseen. Tiedossa on tapauksia, joissa erityistukisopimus on päätetty kesken sopimuskauden ylivoimaiseen esteeseen vedoten, kun petoeläimet ovat toistuvasti hyökänneet ja tappaneet kotieläimiä perinnebiotooppialueilla. Näiden seikkojen rahallinen mittaaminen ei ole helppoa tai edes mahdollista.

Keskeiseksi keinoksi suurpetojen aiheuttamien kotieläinvahinkojen vähentämiseksi nousee ennaltaehkäisy. Lammas- ja muita kotieläintiloja voidaan suojata suurpetosähköaidoilla, joilla saadaan monivuotinen suoja toistuville tai mahdollisille vahinkokohteille.

On kuitenkin huomattava, että vaikka edellytykset vahinkoperusteisen poikkeuslupan myöntämiselle täyttyisivät, kotieläintilan omistajalla luvanhakijana on lisäksi oltava metsästysoikeus alueella, jossa susi olisi tarkoitus tappaa. Usein metsästysoikeus on kuitenkin muilla kuin kotieläintilan pitäjällä. Vahinkoyksilöiden poistaminen saattaakin edellyttää vahingonkäräjiltä yhteistoimintaa alueen luvanhakijana toimivan metsästysseuran tai metsästysseurojen puolesta yhteislupaa hakevan henkilön kanssa.

Suden pääravinto Suomessa on hirvi. Tämä koskee myös metsäpeuran esiintymisaluetta Kainuussa. Luonnonvarakeskuksen kannanseurannan ja sitä tukevan tutkimustyön perusteella suurpedot ovat kuitenkin potentiaalisin metsäpeuralle heikon vasatuoton ja kuolevuutta aiheuttava ensisijainen tekijä. Luonnonvarakeskuksen metsäpeurojen vasaseurannat osoittavat, että panta-aineistosta vain kolmasosa syntyneistä oli elosyyskuussa enää hengissä. Lisäksi suurpedot aiheuttavat hävikkiä aikuisille metsäpeuroille, joiden kuolinsyistä noin 60 % on määritetty suurpetojen osalle.

Suurpetojen tappamista vuosina 2010-2019 GPS-pannoitetuista metsäpeuroista (n=49) suurimman osan oli saalistanut susi, 59 % (n=29). Muista suurpedoista suhteellisilta osuuksiltaan ahma sai saaliiksi 14 %, karhu 10 % ja ilves 8 % kaikista petojen tappamista peuroista.⁸

⁸ Pöllänen, A. 2020: Suurpetojen aiheuttama vaihtelu metsäpeuravaadinten (*Rangifer tarandus fennicus*) säilyvyydessä <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-202004241543.pdf>

3 Suurimmat sallitut saalismäärät ja muut rajoitukset metsästysvuodelle 2023–2024

3.1 Suurimmat sallitut saalismäärät

Tällä asetuksella esitetään suurimmaksi sallituksi saalismääräksi metsästysvuodelle 2023–2024 poronhoitoalueen ulkopuolelle **28** susiyksilöä. Ainoastaan määrää ja aluetta rajoitetaan. Metsästysvuonna 2022–2023 poikkeusluvilla metsästettiin poronhoitoalueen ulkopuolella ainoastaan yksi susi. Poronhoitoalueelta metsästettiin 48. Liikenteessä kuoli 9 sutta ja poliisin lopetusmääräyksellä poistettiin 6 sutta. Yhteensä tiedossa oleva kuolleisuus oli 64.

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole lakiin perustuvaa velvollisuutta antaa kiintiöasetusta, vaan metsästyslain 41 §:n 5 momentissa todetaan, että poikkeuslupien vuotuista saaliin määrää *voidaan* rajoittaa. Kiintiö itsessään ei johda yhdenkään suden tappamiseen vaan on eräänlainen ylimääräinen turva, että vaikka kiintiö täyttyisi, ei suotuisaa suojelutasoa vaaranneta. KHO on tämän todennut päätöksessään (10.9.2006, taltionro 1499) seuraavasti: poikkeusluvasta päättävä taho [Suomen riistakeskus] on velvollinen varmistamaan, että kukin päätös on luontodirektiivin ja kansallisten säädösten mukainen, niin että kulloinkin kysymyksessä oleva metsästys ei vaaranna suotuisaa suojelutasoa ja että muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole. Ministeriön kiintiö turvaa omalta osaltaan sääntelyn mukaista harkintaa.

Asiaa käsiteltiin myös tuomiossa C-342/05, jonka julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa todetaan, että komission arvostelu on perusteetonta siltä osin kuin se kohdistuu toimivaltaisen ministeriön vahvistamaan pyyntilupien ylärajaan. Tuossa kanneprosessissa ei kiistetty Suomen hallituksen lausumaa, että nämä ylärajat muodostavat vain kehyksen, jonka puitteissa Suomen riistakeskus voi myöntää lupia, kun luontodirektiivin 16 artiklan edellytykset lisäksi täyttyvät.⁹

EU-tuomioistuin on kuitenkin todennut ennakkoratkaisussaan (C-674/17, kohta 62), että kannanhoitosuunnitelma ja kansallinen lainsäädäntö, jossa vahvistetaan tapettavaksi sallittujen yksilöiden enimmäismäärä tiettyinä metsästysvuonna valtion alueella, voivat olla merkityksellinen tekijä ratkaistaessa sitä, onko vaatimusta, ettei suotuisan suojelutason saavuttamista haitata poikkeuksella, noudatettu. Tuomioistuin perustelee tätä sillä, että hoitosuunnitelmalla ja kiintiöllä voidaan taata se, että yksittäisten poikkeuslupien vuosittainen yhteisvaikutus ei haittaa kyseisen lajin kantojen suotuisan suojelun tason säilymistä tai ennalleen saatamista. Sen selvittäminen onko vaatimusta noudatettu, kuuluu kuitenkin kansallisille tuomioistuimille eli viime kädessä KHO:lle.

⁹ <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=D741B9124B0D8879C50F97B765DA629C?text=&docid=65994&pageIndex=0&doclang=fi&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=8021263> kohta 33.

Korkein hallinto-oikeus katsoo ratkaisussaan ([KHO:2022:48](#)), että pelkästään asetuksen tai kansallisen hoito-suunnitelman yleisten tavoitteiden toteuttaminen ei ole yksinään riittävä peruste poikkeusluvan myöntämiselle, ellei poikkeusluvasta samalla ilmene selvästi ja täsmällisesti se luontodirektiivin mukainen hyväksyttävä päämäärä, johon kannanhoidollisella metsästyksellä kyseisellä alueella pyritään, sekä se, miten metsästyksellä saavutettaisiin tämä päämäärä. Korkein hallinto-oikeus katsoo lisäksi, että luontodirektiivin tiukasti suojeltavaan lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys ei sellaisenaan voi olla luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja sen myötä myöskään metsästyslain 41 a §:n 3 momentin soveltamisen edellytyksenä oleva päämäärä ilman, että metsästyksellä pyritään samalla johonkin luontodirektiivin mukaiseen hyväksyttävään päämäärään, joka kuuluu 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan alaan. Sillä seikalla, että metsästyksellä ei käytännössä olisi haitallista vaikutusta kysymyksessä olevan lajin suojelun tasoon, ei ole tässä suhteessa merkitystä. Poikkeusluvalla sallittu kannanhoidollinen metsästys voi sinänsä kuitenkin olla keino luontodirektiivin mukaisen hyväksyttävän päämäärän saavuttamiseksi.

3.2 Alueelliset rajoitukset

Asetuksessa on tarpeen asettaa erityinen kannanhoitoalueeseen sidoksissa oleva rajoitus. Kiintiö on käytettävissä poronhoitoalueen ulkopuolella, jossa susi kuuluu luontodirektiivin liitteeseen IV. Perusteena rajoitukselle on, että muussa tapauksessa kiintiö jouduttaisiin määräämään koko maahan. Poronhoitoalueella susi on luontodirektiivin liitteessä V eli lähtökohtaisesti metsästettävä. Erityisen merkittäviä vahinkoja, joita ei voida mitenkään suojata, aiheutuu etenkin porotaloudelle. Vuoden 2023 kaikkien suurpetojen aiheuttamien vahinkojen kokonaismäärä oli noin 10,7 miljoonaa euroa, josta porovahinkojen osuus oli yli 90 %. Vuonna 2022 sudet aiheuttivat yli 22 % kaikista porovahingoista.

Valtion talousarviossa porovahinkoihin varattu 7,5 miljoonan euron määräraha ei riittänyt vuoden 2022 vahinkojen täysimääräiseen korvaamiseen, mutta maa- ja metsätalousministeriö on hakemassa vuoden 2023 toisessa [lisätalousarviossa](#) 2,486 miljoonaa euroa lisää porovahinkojen täysimääräiseksi korvaamiseksi.

Alkuvuoden toteutuneiden vahinkotapausten sekä loppuvuoden vahinkoarvion perusteella porovahinkojen määrän arvioidaan vuonna 2023 nousevan 9,5 miljoonaan euroon.

Porovahinkoihin käytettävissä oleva määräraha (7,5 milj. euroa) tarkoittaa, että korvauksista yli 20 % joudutaan leikkaamaan ilman lisämäärärahaa. Maa- ja metsätalousministeriö varautuu tekemään petovahinkokorvauksiin lisäyksesityksen vuoden 2024 lisätalousarvioon, kun vuoden 2023 vahingot ovat kokonaisuudessaan selvillä.

Porovahingot muodostavat yli 90% kaikista suurpetojen aiheuttamista vahingoista. Vuonna 2022 jo aiheutuneista vahingoista 45% on ahman aiheuttamia, 14% ilveksen, 18% karhun ja 22% suden. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että vahinkojen määrän vähentäminen on nykyisessä tilanteessa äärimmäisen vaikeaa. Porovahingot muodostavat momentin vahinkokertymästä yli 90%. Poroelinkeinon suojaamiseen ei ole käytännössä muita keinoja kuin vahinkoa aiheuttavien yksilöiden tappaminen. Ahma aiheuttaa yleensä enemmän vahinkoa kuin kolme muuta suurpetoa yhteensä. Vähälukuisen ja hitaasti lisääntyvän ahmakannan merkittävä vähentäminen on muodostunut lähes mahdottomaksi Natura 2000 –arviontiprosessien johdosta, sillä ahman metsästäminen Natura-alueella on korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen ([KHO:2020:31](#)) mukaan hanke, jonka vaikutukset on arvioitava. Ahma on suojeluperuste lukuisilla Natura 2000 –alueilla Pohjois-Suomessa. Samoilla alueilla aiheutuu suurimmat ahmavahingot. Vuonna 2022 ahman aiheuttamat vahingot kasvoivat 30 % ollen laskennallisesti 4,5 miljoonaa euroa.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumosi 03.02.2023 Suomen riistakeskuksen tammikuussa 2022 tekemän päätöksen, jossa oli myönnetty haetusta kahden ahman poikkeusluvasta lupa yhdelle ahmalle porovahinkojen estämiseksi Suomen Käsivarren erämaa-alueelle. Hallinto-oikeus toteaa päätöksessä, että ei voida varmistua siitä, että yhdenkään ahman pyytämiseen myönnetyllä poikkeusluvalla ei merkittävästi heikennetä

suojelun perusteena olevia luonnonarvoja kysymyksessä olevalla Natura 2000 -alueella. Vaikka Suomen riistakeskus oli itse hankkinut ahmaan liittyviä selvityksiä luvan myöntämiseksi, se ei hallinto-oikeuden mukaan korvannut luonnonsuojelulain 65 §:ssä poikkeuslupan hakijan tehtäväksi säädettyä arviointimenettelyä eli paliskunnan olisi tullut käynnistää ahmatutkimus ja selvittää alueen populaation rakenne ja pentutuotto. Vahinkojen vähentäminen ei siten ole metsästyslain menetelmin mahdollista, koska käytännössä luonnonsuojelulain Natura -säännökset estävät myös yksittäisten ahmayksilöiden poistamisen. Hallinto-oikeuksien asettamat täytäntöönpanokiellot suurpetojen poikkeusluvista johtanevat suurpetokantojen kasvuun muun Suomen alueella ja tämä tulee väistämättä heijastumaan myös poronhoitoalueen suurpetotilanteeseen ja vahinkoihin, vaikka susien, karhujen ja ilveksien vahinkoperusteisia lupia ei rajoiteta ministeriön asetuksilla poronhoitoalueella.

Poronhoitoalueella ei ole metsästyksen ohella käytännössä toteutettavissa muita tyydyttäviä ratkaisuja susien aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseksi, sillä vapaasti laiduntavien porojen suojaaminen on käytännössä mahdotonta, ja vahinkoja syntyy porojen valvonnasta ja laitumilla läsnäolosta huolimatta (usein yöaikaan). Toisaalta poronhoitoalueen susikanta ei ole vastaavalla tavalla tiedossa kuin muun Suomen alueella, jossa laumoilla on suhteellisen vakiintuneet reviirit. Poronhoitoalueen susien määrä voi vaihdella poistoista huolimatta vuoden aikana huomattavasti johtuen naapurimaista Suomeen vaeltavista nuorista susista tai alueen eteläpuolelta tulevista susista sekä saatavilla olevasta ravinnosta. Petoyhdysmies- ja tieverkosto on Pohjois-Suomessa myös huomattavasti harvempi, joten tarkkaa kuvaa susitilanteesta ei ole saatavissa ennen lumen tuloa. Toisaalta jokavuotiset erityisen merkittävät porovahingot ja heikentynyt vasatuotto osoittavat, että poronhoitoalueelle tulee jatkuvasti lisää susia eri puolilta poikkeuslupametsästyksestä huolimatta. Näin ollen poronhoitoalueelle kiintiön asettaminen on osoittautunut aiempina vuosina huomattavaksi rajoitteeksi ja on käytännössä estänyt tarkoituksenmukaisen vahinkojen estämisen poikkeuslavin. Näin ollen on syytä rajata poikkeusluvut vain muun Suomen alueelle.

4 Esityksen vaikutukset

Ei-suotuisalla suojelutasolla olevalla lajilla suojelusta poikkeamisen vaikutuksen on oltava enintään neutraali (C-342/05 kohta 29) ja siitä ei saa aiheutua merkittävän kielteisen vaikutuksen vaaraa myöskään populaation rakenteelle (C—674/17 kohta 72). Asetuksen poronhoitoalueen ulkopuolelle asetettu määrä on rajallinen ja toteutuessaankaan se ei vaaranna Suomen susikannan suotuisan suojelutason saavuttamista. Suomen susikanta on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2017 lähtien. Näin ollen 28 yksilön poistaminen toteutuessaankin mahdollistaisi edelleen susikannan kasvun. Poikkeuksien vaikutus kannan rakenteeseen riippuu poikkeuslupakäsittelyn kohteena olevista tapauksista ja toisaalta jo saadusta saaliista sekä muusta tiedossa olevasta kuolleisuudesta. Määrä on yhdeksän prosenttia (9%¹⁰) maaliskuussa 2023 arvioidun susikannan vaihteluvälin keskiarvosta ja seitsemän prosenttia (7%¹¹) marraskuun 2023 ennusteen vaihteluvälin keskiarvosta.

Asetuksessa säädettyyn määrään ei lueta susia, jotka on saatu saaliiksi poikkeuslavin ennen tämän asetuksen voimaantuloa. Lisäksi ennen tämän asetuksen voimaantuloa poliisin määräyksellä poistettuja, liikenteessä tai muutoin tietoon tulleita kuolleita susia ei lueta asetuksessa säädettyyn määrään. Poikkeuslupia harkitessaan Suomen riistakeskuksella on kuitenkin velvollisuus asetuksen voimaan tulon jälkeen ottaa poliisin määräyksellä poistettujen, liikenteessä tai muutoin tietoon tulleiden susien määrä huomioon kiintiötä vähentävänä poikkeuslupia myöntäessään.

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että kiintiö ei kuitenkaan ole määrä, joka tulisi saavuttaa, vaan se asettaa Suomen riistakeskuksen lupaharkinnalle poikkeuslupien nojalla saaliiksi saatavien susien määrää kos-

¹⁰ $28 / ((291 + 331) / 2) * 100 \Rightarrow 9\%$

¹¹ $28 / ((317 + 444) / 2) * 100 \Rightarrow 7\%$

kevan rajoituksen. Tavoitteena on saavuttaa ja säilyttää susikanta suotuisalla suojelutasolla turvaamalla kunkin susilauman elinvoimaisuus. Tosiasiassa asetus siis rajoittaa Suomen riistakeskuksen toimivaltaa kiintiön suhteen poronhoitoalueen ulkopuolella. Lisäksi Suomen riistakeskuksen toimivaltaa rajaa luontodirektiivin säätelevä.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus poikkeusluvilla sallittavasta suden metsästyksestä poronhoitoalueen ulkopuolella metsästysvuosina 2023-2024.

Lausuntoja annettiin yhteensä 28. **Luonnonvarakeskus** toteaa, että vuodesta 2017 alkaen Suomen susikanta on uudelleen vahvistunut. Jos tuntematon kuolleisuus tai poismuutto eivät olennaisesti muutu viime vuosina vallinneesta tilanteesta, ehdotettu metsästyslupien maksimimäärä mahdollistaa kannan runsastumisen. **SYKE** katsoo, että ehdotettu metsästyskiintiö ei todennäköisesti vaaranna suden suotuisan suojelutason saavuttamista poronhoitoalueen ulkopuolella, mikäli lupamäärät ja kuolleisuus säilyvät edellisen vuoden tasolla. Mikäli pyyntimäärät nousevat ja kiintiö täyttyy, sillä voi Syken näkemyksen mukaan olla haitallisia vaikutuksia suden suotuisan suojelutason saavuttamiseen. Sen vuoksi Suomen ympäristökeskus esittää korkeintaan yhteensä 20 suden kiintiötä. **Suomen Luonnonsuojeluliitto** katsoo suden metsästyskiintiön (28) yksilöä olevan liian suuri ja ennenaikainen ja esittää enintään 15 suden kiintiötä toistuvasti uhkaa tai vahinkoa aiheuttavien susien tai koirasusiristeymien poistamiseksi. Luonnonsuojeluliitto katsoo oikeuskäytännön valossa, että suden kannanhoidollinen metsästys ei ole mahdollista ilman hyväksyttävää sudenmetsästyksen tarkoitusta. **Suomen riistakeskus** toteaa, että ottaen huomioon poronhoitoalueen ulkopuolella viime vuosina toteutuneen tietoon tulleen metsästysvuosittaisen susien kuolleisuuden, on esitetty määrä tarkoituksenmukainen. Määrä asettaa rajoituksen Suomen riistakeskuksen toimivallalle, mutta ei kuitenkaan rajoita toimivaltaa liikaa. Kannanhoidollisen metsästyksen päämäärien määrittämiseen asetus ei tuo juurikaan tukea, mutta ei myöskään rajoita liikaa Suomen riistakeskuksen harkintavaltaa. Suomen riistakeskus näkee kannanhoidollisen metsästyksen näkökulmasta haasteellisenä sen, että susikannan hoitosuunnitelman päivittäminen on kesken. Riistakeskuksen lausunnon yhteydessä on myös alueellisten riistanneuvostojen kannanottoja. Osassa **alueellisten riistanneuvostojen** palautteista tuodaan esille, että eri tuomioistuinten ratkaisujen myötä kannanhoidollinen sudenmetsästys ei ole tällä hetkellä käytännössä mahdollista Suomessa. Alueellisten riistanneuvostojen palautteissa tuotiin esille myös, että ministeriön tulisi päivittää ja vahvistaa Suomen susikannanhoitosuunnitelmaa siten, että siitä selkeästi ilmenee kehys ja toimenpidelinjaukset, jotka mahdollistavat kannanhoidollista suden metsästyksen tulevaisuudessa. Suunnitelmassa tulisi käsitellä kattavasti kannanhoidollisen metsästyksen perusteet, päämäärät ja tavoitteet ja miten näitä päämääriä ja tavoitteita voidaan tieteesen pohjautuen sitoa alueelliseen kannanhoidolliseen metsästykseen tavalla, joka kestää juridisen tarkastelun. **Suomen metsästäjäliiton** mielestä myönnettävä määrä on hyvin varovainen ottaen huomioon susikannan kehityksen, mutta haastavan kokonaistilanteen huomioon ottaen sinänsä ymmärrettävä. Liitto näkee kannanhoidollisen metsästyksen pitkällä aikavälillä ainoana mahdollisena tapana päästä kestävään yhteiseloön suden kanssa ja lieventää paikoin varsin kärjistyntä konfliktia. **Ympäristöministeriö** katsoo, että kiintiötä esitetään ennenaikaisesti jo nyt (metsästysvuoden 2022-2023 tavoin) vaikka maa- ja metsätalousministeriö ei ole vielä määritellyt Luonnonvarakeskuksen työn pohjalta suden suotuisan suojelutason viitearvoa. Poikkeuslupia on mahdollista myöntää yksittäisten susien poistamiseksi turvallisuus- ja/tai vahinkoperustein tapauskohtaisen harkinnan nojalla. Tällaisten poikkeuslupien myöntäminen ei edellytä nyt lausunnolla olevaa metsästystä koskevaa kiintiöasetusta. **Poliisihallitus** pitää asetusta tarkoituksenmukaisena ja on huolissaan hallitsemattoman susikannan kasvun seurauksista susien ihmisarkuuteen ja susien laittomaan pyyntiin. Poliisihallitus katsoo, että kannanhoidollisen metsästyksen kategorinen kieltäminen aiheuttaisi sen, että ammattitaito suurpetojen jäljestämiseen, karkottamiseen ja tappamiseen metsästäjiltä ajan myötä katoaa. Poliisi ei yksin selviä susien, tai muiden suurpetojen, karkottamisesta taajamista. **WWF:n** näkemyksen mukaan kannanhoidollisten poikkeuslupien myöntämiseen ei ole juridiselta kannalta minkäänlaisia edellytyksiä, ja poikkeuslupat tulee myöntää ainoastaan vahinkoperusteina. **Suomen Kennelliitto** ja **Suomen Pystykorvajärjestö** kannattavat kaikkia laillisia keinoja, joilla voidaan

taata turvallinen luonnossa liikkuminen ja metsästysharrastuksen jatkuminen koirien kera sekä muu koiratoiminta luonnossa. Näihin keinoihin kuuluu poikkeusluvalla sallittava suden metsästys. **Suomen Beaglejärjestö** katsoo, että beagleharrastuksen jatkumisen osalta keskeistä on voimakkaasti lisääntyneen susikannan pienentäminen ja toimiva poikkeuslupamenettely on yksi kannatettava keino. **Saamelaiskäräjät** toteaa, että vaikka suden metsästystä koskeva kiintiö on tarkoitettu poronhoitoalueen ulkopuolella, sillä on suora-naista vaikutusta myös saamelaisten kotiseutualueen susien levinneisyyteen ja määrään. **Eläinoikeuspuolue** kyseenalaistaa asetusmuistiossa esitettyjä perusteita ja esittää muita tyydyttäviä ratkaisuja. **Natur och Miljö** katsoo, että ehdotus myöntää poikkeuslupia susien metsästyksen rikkoo räikeästi sekä EU:n luontodirektiiviä että niitä toimeenpanokieltomääräyksiä, jotka useat tuomioistuimet antoivat vuosi sitten. **MTK** pitää esitettyä kiintiötä alhaisena, mutta kannattaa sitä kannanhoidollisen metsästyksen käynnistymiseksi Suomessa. **SLC** pitää määrää pienenä. SLC katsoo, että tulisi ottaa mallia naapurimaasta Ruotsista, missä susipopulaatiota verotetaan huomattavasti laajemmin. Samaan laskentaperusteeseen kuin Ruotsissa perustuen SLC:n mukaan Suomen susipopulaatiota tulisi vuosittain verottaa 70-90 yksilöllä. **Nuorten ilmasto- ja luontoryhmä** katsoo, etteivät edellytykset suden kannanhoidollisen metsästyksen poikkeuslupien myöntämiseksi täyty. Asetus on oikeuskäytännön vastainen ja se heikentäisi suden elinvoimaisuutta. Poikkeuslupia tulisi myöntää vain vahinkoperusteisena, ja silloinkin vain tapauskohtaisen harkinnan mukaan. **Suomen Ajo-koirajärjestö** ja **Suomen harmaahirvikoirajärjestö** kannattavat kaikkia laillisia keinoja, joilla voidaan taata turvallinen luonnossa liikkuminen ja metsästysharrastuksen jatkuminen koirien kera sekä muu koiratoiminta luonnossa. Näihin keinoihin kuuluu poikkeusluvalla sallittava suden metsästys. Ilman lakimuutoksia voidaan pitää hyvin todennäköisenä sitä, että kannanhoidollinen metsästys ei mahdollistu. Tätä voidaan perustella niillä KHO:n päätöksillä, jotka totesivat vastikään taannoisten kannanhoidollisten suurpetolupien olleen laittomia. **Lapin Liitto** pitää esitettyä enintään 28 suden kiintiötä varsin maltillisena. Lupaprosessien jumiutumisen seurauksena suurpetokantojen kasvu tulee väistämättä ja dramaattisesti heijastumaan poronhoitoalueen kasvaviin vahinkoihin. Poronhoitoalueelle ei tule määritellä vahinkoperusteisia kiintiöitä suurpedoille jatkossakaan. **Lapin ELY-keskus** pitää tärkeänä, että lupaharkinnassa huomioidaan luontodirektiivin edellyttämien kriteerien täyttyminen päämäärän, muun tyydyttävän ratkaisun puuttumisen sekä suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen osalta. Poronhoitoalueen osalta ei ole huomauttamista. **Luontoliitto** katsoo, ettei esitettyä kiintiötä tule myöntää, koska mm. kannanhoidollinen metsästys sellaisenaan ei ole hyväksyttävä päämäärä luontodirektiivin määräyksistä poikkeamiseen. **Yksityishenkilön** lausunnon mukaan kiintiön tulisi olla 0. **Luonnonsuojeluliitto Tapiolan** näkemyksen mukaan asetus on tarpeeton. **Vörå jaktklubb r.f.** tukee esitystä. **Patiskan metsästysseura** pitää 28 yksilön saaliskiintiötä selkeästi liian pienenä. **Metsähallituksella** ja **Sisäministeriöllä** ei ollut lausuttavaa.

Lausuntojen perusteella ei tehty muutoksia asetuksen kiintiön määrään tai muistioon. Lausunnoissa tuotiin paljon asioita ja ehdotuksia susipolitiikkaan ja ylipäätään suurpetoihin liittyen, joita ei voida tällä asetuksella ratkaista.

6 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

Liite

VN/31054/2023

Lausuntoyhteenveto maa- ja metsätalousministeriön asetuksesta susikiintiöksi metsästysvuodelle 2023–2024. Lausunnoista on pyritty poimimaan olennaisimmat näkemykset. Lausunnot kokonaisuudessaan on saatavissa maa- ja metsätalousministeriön kirjaamosta kirjaamo.mmm@gov.fi.

Lausunnon antaja	Palaute	Toimenpide
SYKE	Susi on kansallisessa uhanalaisuusarvioinnissa (2019) luokiteltu erittäin uhanalaiseksi lajiksi, ja EU:n luontodirektiivin artikla 17 mukaisessa Suomen raportoinnissa 2019 suojelutasoltaan epäsuotuisaksi sekä boreaalisella että alpiinisella alueella. MMM:n muistion mukaan Suomessa oli maaliskuussa 2023 310 (291–331) sutta, mikä on noin 7% suurempi kuin edellisen vuoden vastaava susimäärä. Perhelaumojen lukumääräksi arvioidaan 42 (40–46). Luonnoksessa ehdotetaan suden metsästyksen kiintiöksi 28 sutta poronhoitoalueen ulkopuolella. Muu tietoon tuleva kuolleisuus alueella on otettava kiintiössä huomioon. Ehdotettu kiintiö on sama kuin edellisellä metsästyskaudella, jolloin poronhoitoalueen ulkopuolella metsästettiin poikkeusluvalla yksi susi. Lisäksi muista syistä kuoli 15 tietoon tullutta sutta (liikenne, poliisin lopetusmääräys). Kiintiö eli suurin sallittu saalismäärä on katto, jota ei saa ylittää, mutta ei edellytä sen täyttymistä. Syke katsoo, että ehdotettu metsästyskiintiö ei todennäköisesti vaaranna suden suotuisan suojelutason saavuttamista poronhoitoalueen ulkopuolella, mikäli lupamäärät ja kuolleisuus säilyvät edellisen vuoden tasolla. Mikäli pyyntimäärät nousevat ja kiintiö täyttyy, sillä voi Syken näkemyksen mukaan olla haitallisia vaikutuksia suden suotuisan suojelutason saavuttamiseen. Sen vuoksi Suomen ympäristökeskus esittää korkeintaan yhteensä 20 suden kiintiötä vuosille 2023–2024 toistuvien vahinkojen ehkäisemiseksi tilanteissa, joissa muita tyydyttäviä ratkaisuja ei ole käytettävissä ja lain edellyttämät poikkeuslupien myöntämisen kriteerit täyttyvät metsästyksen perusteluiden ja päämäärän osalta. Suojelutason arviointiin vaikuttaa myös poronhoitoalueen susitilanne. Siellä metsästettiin MMM:n muistion mukaan edellisellä metsästyskaudella 48 sutta, ja alueella on liikkunut korkeintaan yksi susilauma. Susi kuuluu alueella luontodirektiivin liitteeseen V eli metsästys on lähtökohtaisesti siellä mahdollista, mutta myöskään poronhoitoalueella metsästys ei saa olla ristiriidassa	

	suojelutasoon liittyvien tavoitteiden kanssa. Boreaalinen alue käsittää sekä poronhoitoalueen ulkopuolelle jäävän osan Suomea että suurimman osan poronhoitoaluetta Ylä-Lappia lukuun ottamatta (alpiininen alue). MMM:n muistiossa mainittu Luonnonvarakeskuksen raportti suojelutason viitearvosta käsittää sekin vain poronhoitoalueen ulkopuolella olevan susikannan, mikä hankaloittaa kokonaistilanteen hahmottamista. Syke pitää puutteena, että poronhoitoalueella tehtävän metsästyksen vaikutusta koko Suomen tilanteeseen, Ruotsin susikantaan, poronhoitoalueen ulkopuolisen alueen metsästyskiintiöihin tai suojelutason viitearvoon ei ole muistiossa käsitelty lainkaan.	
Suomen Kennelliitto	Useat jäsenyhdistyksistämme edustavat metsästyskoiraharrastusta. Metsästyskoirakokeissamme on vuosittain yli 30 000 suoritusta. Niiden määrään vaikuttavat alueelliset olosuhteet, kuten esimerkiksi riistakannat. Myös vallitseva susitilanne vaikuttaa kokeiden järjestämiseen, minkä vuoksi kokeita on jouduttu perumaan. Metsästyskokeissa ja koiria koulutettaessa riski koiran ja suden kohtaamiselle on suuri, sillä koiran toiminta on tyyppillisesti etäällä ohjaajasta tapahtuvaa, useita tunteja kestävää toimintaa. Susi ja muut suurpedot kuuluvat ja ovat aina kuuluneet suomalaisen luontoon. Samalla on kuitenkin turvattava liikkuminen luonnossa ja ihmisten vapaa harrastaminen siellä, missä suurpe-toja on. Luonnossa liikkumiseen kuuluu myös metsästys, jossa käytetään usein koiraa apuna. Koirat ovat apuna myös loukkaantuneen suurriistan jäljittämässä luonnosta. Suurriista-virka-aputehtävissä huolehditaan, että eläinsuojelulain velvoitteet täyttyvät – avuttomassa tilassa olevaa, esimerkiksi auton kolhaisemaa eläintä ei jätetä loukkaantuneena oman onnensa nojaan. Riski koiran ja suden kohtaamiseen on myös vapaaehtoisessa pelastuskoiratoiminnassa. Huomioitavaa on myös kotimaisten koirarotujemme rooli osana suomalaista kulttuuriperintöä ja näiden rotujemme vaaliminen. Tämä on jo tunnustettu Luonnonvarakeskuksen geenivaraohjelmassa, johon suomalaiset koirarodut on liitetty. Kotimaisista roduistamme kansalliskoiramme suomenpystykorva, karjalankarhukoira ja suomenajokoira ovat metsästyskoirarotuja, joiden osalta niiden koulutus ja koetoiminta sekä metsästyskäyttö tulisi turvata rotujen elinvoimaisen kannan ylläpitämiseksi ja myös koirien käyttöominaisuuksien vaalimisessa osana suomalaista eräkulttuuria. Sudet ovat aiheuttaneet viime vuosina merkittäviä vahinkoja koirille. Vuonna 2022 sudet aiheuttivat 190 kpl riistavahinkolain (105/2009) nojalla korvattua kotieläinvahinkotapausta yhteensä	

	noin 360 000 euron arvosta, josta lähes puolet olivat koiravahinkotapauksia. Vuoden 2022 aikana oli 51 koiravahinkotapah- tumaa, joiden määräksi on arvioitu 175 000 €. Vuoden 2023 ai- kana (6.10.2023 mennessä) sudet ovat aiheuttaneet 29 koirava- hinkoa. Vuosina 2011–2022 susien tappamia tai vahingoittamia koiria on ollut kaikkiaan lähes 500. Osa vahinkotapahtumista menee vakuutusyhtiöiden korvausten piiriin, eivätkä ne näy ti- lastoinnissa. Todellinen koiravahinkojen määrä on siten suu- rempi ja tarkkaa määrää ei pysty arvioimaan. Koiravahinkojen osalta eivät korvaukset kata todellisen menetyksen määrää, koska esimerkiksi jalostusarvon menetystä ei korvata tai koiran tunnearvoa, jota ei voi rahassa mitata. Useissa selvityksissä on todettu, että suurimmat vahingot ai- heutuvat niistä susista ja susilaumoista, jotka liikkuvat taaja- mien ja ihmisasumusten lähellä. Suden kuuluu olla luonnostaan ihmisarka. Ihmisiä lähestyvät häirikkösudet on voitava poistaa, kuten Suomen Ken- nelliitto on aikaisemmissakin lausunnoissaan esittänyt. Suomen Kennelliitto kannattaa kaikkia laillisia keinoja, joilla voi- daan taata turvallinen luonnossa liikkuminen ja metsästyshar- rastuksen jatkuminen koirien kera sekä muu koiratoiminta luon- nossa. Näihin keinoihin kuuluu maa- ja metsätalousministeriön esittämä poikkeusluvalla sallittava suden metsästys.	
Suomen Met- sästäjäliitto	Metsästäjäliitto pitää erittäin tärkeänä, että asetusesityksen mukainen suden kannanhoidollinen metsästys toteutuu. Liitto näkee kannanhoidollisen metsästyksen pitkällä aikavälillä ainoana mahdollisena tapana päästä kestäväan yhteiselo- n suden kanssa ja lieventää paikoin varsin kärjistynyttä konfliktia. Suomen susikanta on nyt tutkitusti suurempi kuin yli sataan vuoteen, joten kontrolloitu kannansäätely on siinäkin valossa erityisen tarpeellista. Syksyn aikana tapahtuneet metsästyskoira- ja kotieläinvahingot sekä jo vuosia kestänyt voimattomuus vaikuttaa susitilanteeseen ovat venyttäneet sietokyvyn monin paikoin äärimmilleen. Kuten asetuksen taustamuistiossakin mainitaan, Suomessa on susitihtentymiä, joiden harventamiseen tarvitaan kannanhoidollista metsästystä. Metsästyksellä torjutaan susien aiheuttamia vahinkoja sekä palautetaan susien ihmisarkuutta, joka on välttämätön ominaisuus ihmisen ja suden rinnakkaiselon kannalta. POIKKEUSLUPAMÄÄRISTÄ	

	Asetusesityksen mukaan Suomen riistakeskus voi myöntää poikkeuslupia metsästyslain 41a §:n 3 momentin nojalla enintään 28 suden metsästämiseksi muualla kuin poronhoitoalueella. Myönnettävä määrä on Metsästäjäliiton mielestä hyvin varovainen ottaen huomioon susikannan kehityksen, mutta haastavan kokonaistilanteen huomioon ottaen sinänsä ymmärrettävä. POIKKEUSLUPIEN KOHDENTAMISESTA Kannanhoidolliset poikkeusluvut tulisi liiton mielestä kohdentaa erityistä haittaa aiheuttaviin laumoihin, jotka pyritään metsästyksellä poistamaan. Toisin sanoen poikkeusluvut tulee kohdistaa tiheimmän susikannan alueella ensisijaisesti niihin susipareihin ja laumoihin, joista on Tassu-järjestelmän ja DNA-näytteiden kautta saatuja havaintotietoja sekä erityisesti sinne, missä on selkeitä susien aiheuttamia vahinkoja, vahinkojen uhkaa ja merkittäviä suteen liittyviä sosioekonomisia konflikteja. Susilauman käyttäytymistä ohjaa lauman johtajapari eli ns. alfabari. Haitallisen käyttäytymisen katkaisemiseksi metsästyksen kohteena tulee tällöin olla lauman johtajapari pentuineen. Suden kannanhoidollisen metsästyksen suunnitelma - työryhmäraportissa mainitaan lisäksi useita muitakin valikoinnin kriteereitä. Yhtenä poikkeuslupien kohdentamisen kriteereistä on perustellusti lähisukuiset alfat. Metsästäjäliiton mielestä on erittäin tärkeää hoitaa kannanhoidollisen metsästyksen avulla susikannan geneettistä monimuotoisuutta poistamalla liiallisen sukusiitoksen tuottamat yksilöt, kuten esimerkiksi täyssisarten tuottamat jälkeläiset vanhempineen. Metsästäjäliitto edellyttääkin ministeriötä ohjeistamaan Luonnonvarakeskusta selvittämään DNA-analyyysien kautta tulleen uuden tiedon avulla mahdolliset lähisukuiset alfabysilöt Suomen susikannasta ja jakamaan tiedon avoimesti kannanhoidollisen metsästyksen valikointiin liittyvän päätöksenteon tueksi. Suurpetolainsäädäntöön ja hallinnointiin tarvitaan uudistus	
--	--	--

	Suurpetojen kannanhoidolliset poikkeusluvut nykyisessä tilanteessa lähes poikkeuksetta joutuvat toimeenpanokieltoon ja todetaan hallinto-oikeudessa laittomiksi. Jotta myönnetty poikkeusluvut kestäisivät hallintotuomioistuimen käsittelyn, tarvitaan lainsäädännön kehittämistä. Asetuksen taustamuistion mukaan enempää kansallisen lainsäädännön muutoksia kuin eduskunnan edellyttämä, jo tehty metsästyslain 41 a §:n muutos, ei EU:n oikeuskäytännön valossa ole kuitenkaan tehtävissä vaan enemmän muutokset lainsäädäntöön edellyttävät ministeriön mukaan luontodirektiivin liitteiden muuttamista. Metsästäjäliitto on eri mieltä asiasta ja katsoo, että kansallista lainsäädäntöämme voidaan muuttaa: Suomen suurpetolainsäädäntöä tulisi selkeyttää ja vahvistaa Ruotsin mallin mukaisesti. Näin sosioekonomiset ja alueelliset tarpeet tulisivat huomioiduiksi luontodirektiivin edellyttämällä tavalla. Suurpetojen poikkeuslupapäätökset voitaisiin metsästyslaissa jakaa vahinko- ja kannanhoidollisella perusteella myönnettäviin poikkeuslupiin. Samalla kannanhoidollisen metsästyksen edellytykset ja perusteet olisi kirjoitettava auki kansalliseen lainsäädäntöön. Nykyinen valtioneuvoston asetus metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista on puutteellinen kannanhoidollisten poikkeuslupien edellytysten arvioinnin osalta. Puute olisi korjattavissa säätämällä Ruotsin mallin mukainen suurpetoasetus. Siinä olisi yhtenä asiana paikallisuuden huomiointi. Riistaneuvostot ja muut paikallisyhteisöt olisivat keskeisiä lausunnon antajia arvioitaessa paikallisalueen sosioekonomisesti kestäviä suurpetomääriä ja suotuisan suojelun tason saavuttamista tai ylläpitämistä. Paikalliset sosioekonomiset näkemykset sekä suurpetojen paikallinen määrä arvioitaisiin suurpetoalueittain, joita Ruotsissa on neljä. Ruotsissa arvioinnin tekee erikseen nimetty yhteistoimintaneuvosto. Malli olisi tarpeen ottaa käyttöön myös Suomessa, jotta suurpetojen suojelun rinnalla pystyttäisiin huomioimaan paikallisten ihmisten tarpeet lain ja oikeuden näkökulmasta pitävällä tavalla luontodirektiivin kirjausten mukaisesti.	
--	---	--

	Valtioneuvoston olisi edelleen mahdollista antaa eduskunnalle riistantutkimukseen perustuva suurpetoihin liittyvät sosiaaliset ja taloudelliset tarpeet huomioiva selonteko Suomen suurpetopolitiikasta. Metsästäjäliiton kansainväliseltä lakitoimistolta tilaama tuore selvitys osoittaa, että luontodirektiivi ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöt mahdollistavat suurpetoja koskevan lainsäädännön kehittämisen Suomessa. EU-jäsenvaltio voi suurpetojen suojelua koskevaa luontodirektiiviä toteuttavassa lainsäädännössään sisällyttää lakiin direktiivissäkin mainittuja sosioekonomisia ja paikallisuutta koskevia lisäyksiä. Näin on tehty myös Ruotsin metsästysasetuksessa, jonka mukaan Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto saa sisällyttää poikkeuslupiin ehtoja, jotka ovat tarkoituksenmukaisia tiheiden suurpetopopulaatioiden esiintymisen aiheuttamien haittojen kannalta. SUSIHYBRIDITILANNE VAATII NOPEAA RATKAISUA Suomen lainsäädäntöä tulee pikaisesti kehittää myös hybridisusien poistomenettelyn osalta. Tulee kehittää menettely, jossa riistahallinto tekee hybridilauman poistopyynnön paikallisille metsästysseuroille, ja seurat hankkivat alueiden metsästysoikeudet koko hybridejä sisältävän lauman poistoa varten. Tällöin tarpeeton sekä aikaa ja resursseja hukkaava poikkeuslupan hakumenettely jää pois.	
Natur och Miljö	Natur och Miljö tackar för möjligheten att ge ett utlåtande om den planerade jakten på varg och vill framföra följande synpunkter. Enligt Jord- och skogsbruksministeriets förslag skulle upp till 28 vargar dödas av orsaker som förblir höljda i dunkel. Jord- och skogsbruksministeriets förslag att bevilja dispens för vargjakten strider flagrant mot såväl EU:s naturdirektiv som andemeningen i de verkställighetsförbud som flera domstolar fattade för ett år sedan då Jord- och skogsbruksministeriet ruvade på motsvarande planer. Under det år som har gått sedan de senaste juridiska tvisterna kring den planerade jakten har ingenting ändrat i sak. Den fennoskandiska vargen är fortfarande en ytterst utrotningshotad art i Finland och skyddad i EU:s naturdirektiv.	

	Enligt Naturresursinstitutets senaste inventering i juni 2023 finns det med 90 procents sannolikhet högst 291–331 vargar i Finland. Det här innebär att det finns endast cirka 35 varggrupper i hela landet. Vargbeståndet i synnerhet i de östra och centrala delarna av landet är fortfarande mycket sårbart och utsatt på grund av misstänkt tjuvjakt. Den finska vargstammen är på grund av sin litenhet oerhört sårbar för externa hot såsom utökad jakt och sjukdomar. Det har tagit årtal av idogt arbete att utveckla naturskyddet för att värna om den finska vargstammen. Det finns all anledning att allokera mer resurser till det pågående SusiLife-projektet som utvecklar hållbara verksamhetsmodeller för att främja samlevnaden mellan vargen och människan. Vargbeståndet i Finland utgör en naturlig och viktig del av den finska faunan och landets artrikedom. Vargstammen i Finland har en viktig funktion att fylla i djurlivets näringskedja, bland annat i hanteringen av den invasiva hjortpopulationen. Enligt en enkät som gjordes av det finska Naturresursinstitutet 2020 vill endast 33 procent av finländarna begränsa EU:s inflytande i frågor som berör skyddet av vargen i enlighet med habitatdirektivet. Det finns alltså en stark folklig förankring för skyddet av vargen i Finland. Det är oroväckande att Jord- och skogsbruksministeriet fortsätter att gå på gång ifrågasätta vargens skyddsstatus genom att på juridiskt ohållbara grunder föreslå dispens för vargjakten. Jord- och skogsbruksministeriets tillvägagångssätt tyder på en bristande respekt för de juridiska spelregler som gäller för skyddet av utrotningshotade djur. De skador som orsakas av vargar kan bäst förebyggas med hjälp av stängsel, vargskrämmor, lamadjur eller storväxta vallhundar i stället för jakt. Det vore önskvärt att Jord- och skogsbruksministeriet i stället kunde bereda ett förslag på utökade ersättningar för att kompensera lantbrukare, boskapsskötare och jägare för investeringar i åtgärder som ersätter jakten och förebygger eventuella skador orsakade av vargar.	
Eläinoikeuspuolue	Arkuus Susiasetuksessa perusteluna mainitaan kannanhoito eläinten arkuuden säilyttämiseksi. Tässä kohtaa tulee aina kysyä, mitä muuta on tehty arkuuden säilyttämiseksi. Ensimmäiseksi pitäisi ihmisen koirineen pysyä pois suden reviiriltä. Toiseksi voidaan kokeilla erilaisia karkottimia ja pelättimiä.	

	Metsästyskoirat Jos koiralla on omistajalleen rahallista tai tunnearvoa, ei sitä tule päästää susialueelle metsään tai jättää suojaamattomana pihaan. Metsästyskoiria Suomessa on noin 83 000. Susia noin 300. Siitä pitäisi jokaisen suhteellisuudentajua omaavan ihmisen pystyä vetämään oikea johtopäätös. Jos koirien kanssa mennään susien reviirille, niin metsästäjällä pitäisi olla ymmärrys siitä, että hän riskeeraa toiminnallaan koiran hengen. Metsästäjän tehtävä on suojata koira. Sitä ei voida tehdä tappamalla luonnosta koira uhkaavia eläimiä. Tuotantoeläimet Suden tekemät vahingot karjalle ovat taloudellisesti vähäiset ja 2010-luvulla susi oli vähiten petovahinkoja aiheuttanut suurpeto. Yleensä nämä tilalliset ovatkin niitä, jotka eivät ole pyrkineet suojaamaan eläimiään tarpeeksi. Kuten jo aiemmin todettiin, domestikoituneita lajeja ei voida suojella tappamalla villieläimiä. Domestikoituneet eläimet ovat ihmisen vastuulla ja ihmisen kuuluu ne suojata. Tuotantoeläinten ja suden kohtaamisissa esiintyy lisäksi surplus killing -käytöstä, joka on omiaan lisäämään susivihaa. Kun susi pääsee laitumelle, saattaa se tappaa monin verroin enemmän eläimiä kuin syö. Sutta demonisoidaan tämän käytöksen vuoksi, vaikka se on ainoastaan helposta saaliista johtuvaa lajityypillistä käytöstä. Susi ei toimi näin pahuuttaan. Asetuksessa on esitetty lisäksi perusteena ylimääräistä työtä petoaitojen kunnossapidossa. Tämäkään perustelu ei ole validi, koska riistavahinkolakia voidaan muuttaa niin, että tilallinen saa korvauksen aitojen kunnossapidosta. Eli tyydyttävä ratkaisu löytyy hyvin helposti muualta kuin tappamisesta. Susipelko Useimmiten susipelko on osa luonnosta vieraantunutta ja vääristynyttä ajatusmallia, jossa ihmisen etu on kaiken toiminnan keskipiste. Susi herättää myös vihan tunteita, mikä on tämän vääristyneen ajatusmallin huipentuma. Susi pyrkii vain elämään omaa lajityypillistä elämäänsä luonnossa, joten syy vääristyneisiin pelkoihin ja vihaan löytyy ihmisen irrationaalisesta toiminnasta ja ajatuksista. Villieläimiä ei voida hävittää sukupuuton partaalle siksi, että ihmisellä on irrationaalisia pelkoja tai koska ihminen ei halua syystä tai toisesta suojata omia eläimiään.	
--	---	--

Lapin ELY-keskus	<i>Ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue</i> Lapin maakunta on Tornion ja Kemin kaupunkeja sekä Keminmaan kuntaa lukuun ottamatta poronhoitoaluetta. Näin ollen suurin sallittu sudenmetsästyksen saalismäärä ei suoraan koske kuin pientä osaa Lapin ELY-keskuksen toimialueesta. Asetusluonnoksen perusteluissa on tuotu esille, että asetus ei ole salliva, vaan toimii ainoastaan kehyksenä Suomen riistakeskukselle. Lapin ELY-keskus pitää tärkeänä, että lupaharkinnassa huomioidaan luontodirektiivin edellyttämien kriteerien täyttyminen päämäärän, muun tyydyttävän ratkaisun puuttumisen sekä suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen osalta. Komission luontodirektiivin lajeja koskevassa ohjeasiakirjassa (Komission tiedonanto 12.10.2021 C (2021 Ohjeasiakirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta) on todettu, että hyvin harvojen yksilöiden tappamista koskevia poikkeuksia voidaan myöntää tapauskohtaisesti tilanteessa, jossa suojelun taso ei ole vielä suotuisa. Tiukasti suojeltavien lajeille myönnettävällä poikkeuksella ei saa kokonaisuutena olla kielteistä nettovaikutusta kannanvaihteluun, luontaiseen levinneisyysalueeseen, kannan rakenteeseen, terveyteen (mukaan lukien geneettiset näkökohdat) tai kyseisen susikannan kytkeytyneisyystarpeisiin. ELY- keskuksen näkemyksen mukaan lupaharkinnassa on siis tapauskohtaisesti aina varmistuttava, ettei kyseinen poikkeus vaaranna susikannan palauttamista ja säilyttämistä koskevan päämäärän saavuttamista sen luontaisella levinneisyysalueella huomioiden yksilöiden aseman laumassa, lauman/yksilöiden elinpiirin ja merkityksen geneettiselle monimuotoisuudelle sekä lisä- ja yhteisvaikutukset. <i>Elinkeinot, työvoima - ja osaaminen -vastuualue</i> Poronhoitoalueen osalta Lapin ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa asetukseen. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan elinvoimainen susikanta on mahdollista saavuttaa Suomessa poronhoitoalueen ulkopuolella, missä myös vahingot pysyvät kohtuullisina susien poronhoitoalueella aiheuttamiin vahinkoihin verrattuna.	
Luonnonvarakeskus	Asetusluonnoksen poikkeusluvalla sallittavassa suden metsästyksessä saaliin enimmäismäärä, 28 yksilöä, on noin 9% maaliskuun 2023 kanta-arvion (https://jukuri.luke.fi/handle/10024/553603) todennäköisimmästä arvosta (310) ja noin 7% ennustemallin	

	mukaisen marraskuun 2023 kannan 90%:n todennäköisyysvälin (317–444) keskikohdasta. Luke katsoo, että kokonaiskuolleisuus vaikuttaa olennaisesti kannan kehitykseen. Luke toteaa, että 28 yksilön enimmäissaalis on vain osa kokonaiskuolleisuudesta, joka yhdessä pentutuoton, tulomuuton ja poismuuton kanssa määrittää kannan kehityksen. Kokonaiskuolleisuuden suuruutta on vaikea tarkasti arvioida ennalta, ja aikaisemman perusteella tiedetään voivan olla suurta vuosittaista vaihtelua. Vuosijaksolla 1996–2005 populaatio kasvoi keskimäärin 10% vuodessa (Kojola 2005), mutta vuosien 2007 ja 2009 välisenä aikana kannan koko pieneni olennaisesti (Kojola ym. 2014, liite 1). Ilmeisin syy oli voimistunut laiton tappaminen (Suutarinen & Kojola 2017). Populaatio runsastui uudelleen 2014–2015, mutta pienentyi jälleen 2016–2017. Vuodesta 2017 alkaen Suomen susikanta on uudelleen vahvistunut. Jos tuntematon kuolleisuus tai poismuutto eivät olennaisesti muutu viime vuosina vallinneesta tilanteesta, ehdotettu metsästyslupien maksimimäärä mahdollistaa kannan runsastumisen. Vuosina 2017–2023 kokonaan Suomen puolella elävän susikannan vuotuinen kasvukerroin oli poronhoitoalueen ulkopuolella keskimäärin 13%, ollen pienimmillään 6% ja suurimmillaan 23%. Tunnettu kuolleisuus suhteutettuna maaliskuun kanta-arvioon oli mainitulla vuosijaksolla keskimäärin 15%, ollen pienimmillään 6% ja suurimmillaan 22%. Jos erityisenä tavoitteena on vahinkojen hallinta, mahdollisen metsästyksen osalta olisi keskeistä arvioida tarkkaan pyyntiluvan kohdentaminen. Perhelauman pyynnin jälkeisen toimintakykyyn ja dynamiikkaan kohdistuvien mahdollisten negatiivisten vaikutusten näkökulmasta olisi keskeistä tarkastella, olisiko tarkoituksenmukaista kohdistaa lupa koko lauman poistoon yksittäisten eläinten poiston sijaan. Näin siksi, että kuolleisuuden kohdistuessa aikuisiin ei perhelaumojen nuorin ikäluokka pysty tehokkaasti saalistamaan luonnonvaraisia saalieläimiä, mikä voi kasvattaa riskiä pyynnin jälkeisiin vahinkoihin, ja toisaalta siksi, että pentujen tunnistaminen metsästystilanteessa aikuisista on osoittautunut vaikeaksi.	
SLC	SLC tackar för möjligheten att ge utlåtande på jord- och skogsbruksministeriets förordning om jakt på varg som sker med stöd av dispens under jaktåret 2023-2024. SLC konstaterar att HFD:s beslut från 30.10.2023 (HFD:2023:100) gällande stamvårdande jakt på björn som Finlands viltcentral med motsvarande förordning som denna (VN/31054/2023) beviljat dispens för konstaterades vara lagstridigt. Därmed tolkar SLC att även framtida be-	

	viljade dispenser för jakt av varg högst sannolikt väntar motsvarande laglighetsprövning och utgång i domstol med motiveringen att man inte kan trygga en gynnsam bevarandestatus. SLC kräver därför att jord- och skogsbruksministeriet omgående inleder en lagberedning för att slå fast hur många stora rovdjur som krävs för att hålla en gynnsam bevarandestatus – om inte konstateras denna förordning omöjlig att verkställa likt den av regeringen planerade förordningen om stamvårdande jakt på varg. Finland behöver en totalrenovering av lagstiftningen kring hanteringen av våra stora rovdjur som årligen blir en större belastning på landsbygden i hela landet. Vi och våra medlemmar högtaktar Finlands riksdag som med stor majoritet omfattade jord- och skogsbruksutskottets betänkande 7/2022rd, partierna i Peteri Orpos regering som tydligt i regeringsprogrammet linjerat nödvändiga förändringar i linje med 7/2022rd samt EU kommissionens ordförande Ursula von der Leyens uttalande från den 4.9.2023 om det att nationella myndigheter bör vidta åtgärder så att boskap och potentiellt även människor tryggas från rovdjur. Nu är det hög tid för förändring och vi anser att första steget är att i lag slå fast vilket antal som tryggar en gynnsam bevarandestatus. SLC anser att detta ärende brådskar. Gällande förordningen om jakt på varg som sker med stöd av dispens under jaktåret 2023-2024 anser SLC att 28 individer inklusive sådana som eliminerats på order av polisen, dött i trafiken eller avlidit på något annat sätt är för få i relation till den kraftigt ökande vargstammen. SLC anser att jord- och skogsbruksministeriet bör ta modell av grannlandet Sverige var det för tillfället vargstammen beskattas i mycket större skala. Enligt motsvarande beräkningsgrund som Sverige borde vargstammen i Finland årligen beskattas med 70-90 individer.	
Saamelaiskäräjät	Saamelaisten kotiseutualueella petotilanne on erittäin vakava, sillä petojen määrä on lisääntynyt viime vuosien aikana huomattavasti. Susia esiintyy runsaasti erityisesti Saamelaisten kotiseutualueen eteläisessä osassa sijaitsevilla paliskunnissa, joissa ne tekevät vahinkoa jo sulan maan aikaan. Tästä esimerkkinä on mm. viime kesänä Sallivaraan paliskunnan alueella liikkunut susi, joka tappoi kesän aikana kymmeniä poroja ja sen arvioitiin aiheuttaneen n. 100 000 euron vahingot. Lausunnolla olevan asetusluonnoksen muistiossa tuodaan esille, että suden tappamia poroja koko poronhoitoalueella ilmoitettiin vuonna 2022 (1261) löydettyksi vähemmän kuin vuonna 2021 (1533). Muistiossa arvioidaan, että vuoden 2023	

	loppuun mennessä sudet tulevat tappamaan yli 1200 poroa, jolloin niiden korvausmäärän lasketaan nousevan yli 2 100 000 euroon. Vaikka suden tappamia poroja koko poronhoitoalueella onkin vuonna 2023 ennustettu löytyvän vähemmän verrattaessa esimerkiksi vuoteen 2021, Saamelaisten kotiseutualueen kuntien ja koko Sodankylän kunnan alueella³ porovahinkojen määrät ovat 1.12.2023 haettujen tilastojen valossa yli viisinkertaistuneet verrattaessa vuosien 2022 (65) ja 2023 (331) lukuja. Porovahinkolukuja tarkasteltaessa on tärkeää myös muistaa, että kaikki porovahingot eivät tule koskaan löydetyksi ja todennetuiksi maastosta, ja raatojen löytäminen on haastavaa ja poronhoitajille taloudellisesti kuluttavaa. Niissä tilanteissa, jossa vahinkoperusteinen poikkeuslupa suden poistamiseen myönnetään, poistosta aiheutuvat kulut jäävät tällä hetkellä elinkeinonharjoittajien vastuulle. Petojen poistosta aiheutuvia kuluja varten tulisivatkin varata petovahinkokorvauksista erillinen määräraha. Saamelaisten kotiseutualueella lisääntyneiden suden aiheuttamien porovahinkojen lisäksi Saamelaiskäräjät esittää huolensa siitä, että muistiossa esitettyjen tietojen valossa suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvaamiseen varatut määrärahat eivät vuoden 2023 osaltakaan riitä täysimääräisiin korvauksiin vahingonkäräjille. Porovahinkoihin käytettävissä oleva määräraha on 7,5 miljoonaa euroa ja porovahinkojen määräksi vuonna 2023 arvioidaan yhteensä 9,5 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa, että korvauksista yli 20 % joudutaan leikkaamaan ilman lisämäärärahaa. Muistiossa tuodaan esille, että Maa- ja metsätalousministeriö varautuu tekemään petovahinkokorvauksiin lisäyksesityksen vuoden 2024 lisätalousarvioon. Saamelaiskäräjät näkee erittäin tärkeäksi, että valtion lisätalousarviossa varataan riittävästi rahaa vahinkojen täysimääräiseen korvaamiseen. Saamelaiskäräjät on erittäin huolestunut siitä, jos porovahinkokorvauksia joudutaan leikkaamaan. Sitä ei tule sallia. Lisäksi Saamelaiskäräjät näkee ensisijaisen tärkeäksi, että valtio pyrkii aktiivisesti korottamaan Euroopan komission täytäntöönpanopäätöksessä (31.3.2016, C (2016) 1752 final) määrättyä 10 miljoonan kattoa porotaloudelle maksettavien porovahinkokorvausten osalta. Lopuksi Saamelaiskäräjät toteaa, että vaikka lausunnolla oleva suden metsästystä koskeva kiintiö (28 yksilöä) on tarkoitettu poronhoitoalueen ulkopuolella, sillä on suoranaista vaikutusta	
--	--	--

	myös saamelaisten kotiseutualueen susien levinneisyyteen ja määrään.	
Suomen Pystykorvajärjestö	Metsästyskoirakokeissamme on vuosittain n. 3000 suoritusta. Niiden määrään vaikuttavat alueelliset olosuhteet, kuten esimerkiksi riistakannat. Myös vallitseva susitilanne vaikuttaa kokeiden järjestämiseen merkittävästi. Metsästyskokeissa ja koiria koulutettaessa riski koiran ja suden kohtaamiselle on suuri, sillä koiran toiminta on tyypillisesti etäällä ohjaajasta tapahtuvaa, useita tunteja kestävää toimintaa. Susi ja muut suurpedot kuuluvat ja ovat aina kuuluneet suomalaiseen luontoon. Samalla on kuitenkin turvattava liikkuminen luonnossa ja ihmisten vapaa harrastaminen siellä, missä suurpetoja on. Luonnossa liikkumiseen kuuluu myös metsästys, jossa käytetään usein koiraa apuna. Koirat ovat apuna myös loukkaantuneen suurriistan jäljittämisessä luonnosta. Suurriistavirka-aputehtävissä huolehditaan, että eläinsuojelulain velvoitteet täyttyvät – avuttomassa tilassa olevaa, esimerkiksi auton kolhaisemaa eläintä ei jätetä loukkaantuneena oman onnensa nojaan. Huomioitavaa on myös kotimaisten koirarotujemme rooli osana suomalaista kulttuuriperintöä ja näiden rotujen vaaliminen perustuslain suojaamana ja velvoittamana. Tämä on jo tunnustettu Luonnonvarakeskuksen geenivaraohjelmassa, johon suomalaiset koirarodut on liitetty. Kotimaisista roduistamme kansalliskoiramme suomenpystykorva, karjalankarhukoira ja suomenajokoira ovat metsästyskoirarotuja, joiden osalta niiden koulutus ja koetoiminta sekä metsästyskäyttö tulisi turvata rotujen elinvoimaisen kannan ylläpitämiseksi ja myös koirien käyttööminäisyyksien vaalimisessa osana suomalaista eräkulttuuria. Sudet ovat aiheuttaneet viime vuosina merkittäviä vahinkoja koirille. Vuonna 2022 sudet aiheuttivat 190 kpl riistavahinkolain (105/2009) nojalla korvattua kotieläinvahinkotapausta yhteensä noin 360 000 euron arvosta, josta lähes puolet olivat koiravahinkotapauksia. Vuoden 2022 aikana oli 51 koiravahinkotapahtumaa, joiden määräksi on arvioitu 175 000 €. Vuoden 2023 aikana (6.10.2023 mennessä) sudet ovat aiheuttaneet 29 koiravahinkoa. Vuosina 2011–2022 susien tappamia tai vahingoittamia koiria on ollut kaikkiaan lähes 500. Osa vahinkotapahtumista menee vakuutusyhtiöiden korvausten	

	piiriin, eivätkä ne näy tilastoinnissa. Todellinen koiravahinkojen määrä on siten suurempi ja tarkkaa määrää ei pysty arvioimaan. Koiravahinkojen osalta eivät korvaukset kata todellisen menetyksen määrää, koska esimerkiksi jalostusarvon menetystä ei korvata tai koiran tunnearvoa, jota ei voi rahassa mitata. Useissa selvityksissä on todettu, että suurimmat vahingot aiheutuvat niistä susista ja susilaumoista, jotka liikkuvat taajamien ja ihmisasumusten lähellä. Suden kuuluu olla luonnostaan ihmisarka. Ihmisiä lähestyvät häirikkösudet on voitava poistaa, kuten Suomen Pystykorvajärjestö on aikaisemmissakin lausunnoissaan esittänyt. Suomen Pystykorvajärjestö kannattaa kaikkia laillisia keinoja, joilla voidaan taata turvallinen luonnossa liikkuminen ja metsästysharrastuksen jatkuminen koirien kera sekä muu koiratoiminta luonnossa. Näihin keinoihin kuuluu maa- ja metsätalousministeriön esittämä poikkeusluvalla sallittava suden metsästys.	
Suomen Beaglejärjestö	Viimeisten vuosien aikana beagleharrastajien turvallisuustunne on järkkynyt. Tekniikasta ei ole ollut riittävästi apua. Alati ovat kasvaneet susien metsästyskoiria kohtaan kohdistamat hyökkäykset. Äärimmäisen huolestuttavaa on, että valtakunnassa susien aiheuttamat vahingot ovat eri medioiden perusteella osa, lähes päivittäistä uutisvirtaa. Tappioita on kirjattu, niin tuotantoeläimille kuin metsästyskoirillekin. Susivahinkojen ja inhimillisen kärsimyksen lisääntyessä, on harrastus- ja kenneltoiminta metsästyskoirien osalta taitepisteessä. Nykyinen susitilanne vaikeuttaa merkittävästi beaglein ja sen avulla tapahtuvaa kenneltoimintaa, eräilyä sekä metsästyskoiratoimintaa. Tällä hetkellä maassamme on jo susikeskittymiä, jossa koiraharrastajien riskienarvioinneista ja suojautumistoimista huolimatta em. koiraharrastus on petojen takia mahdotonta. Koko maan kattava kenneltoiminta on metsästyskoirarotujen osalta siten vakavasti uhattuna! Suomen koiraharrastajien eriarvoinen tilanne jäytää mieliä, ollen tasa- ja yhdenvertaisten oikeuksien toteuttamisen suhteen harrastajia eriarvoistava.	

	Koiramenetysten osalta on ylitetty kipupiste. Susien määrän suhteen on saavutettu taso, joka edellyttää toimenpiteitä. Tunteita nostattavasta aiheesta huolimatta tulee susitilannetta käsitellä kiihkottomasti, riskienarvioinnin kautta. Tässä tarkastelussa tapahtumien todennäköisyys ja sen seuraukset tulee arvioida. Koiran ja suden kohtaaminen on poikkeuksetta, koiran kannalta aina vakava ja lopullinen. Ainoa, johon voimme vaikuttaa ovat keinot, joilla pienentää kohtaamisten todennäköisyyttä. Tässä tarkastelussa on otettava kaikki kansalliset ja EU:n mahdollistamat pykälät käyttöön. Työn lopputuloksen tulee johtaa susikannan pienentymiseen ja siten mahdollistaa metsästyskoiraharrastuksen susiturvallinen toteuttaminen Suomessa. Suomen Beaglejärjestö ry edellyttää määrätietoista toimenpiteitä koiraturvallisuuden parantamiseksi. Voimakkaasti lisääntyneen susikannan pienentäminen, on beagleharrastuksen jatkumisen osalta keskeistä. Määrällisesti riehaantuneen susikannan vähentämisessä, toimiva poikkeuslupamenettely on yksi kannatettava keino. Keskeisimpänä periaatteena tulee susien määrän osalta olla, riskienarvioinnin periaatteella tapahtuva metsästyskoiratoiminnan turvaaminen. Nykyisten susimäärien osalta se tarkoittaa kannan pienentämistä kymmenillä yksilöillä, metsästyskaudella 2023–2024.	
MTK	Susi aiheuttaa erittäin merkittäviä vahinkoja erityisesti lammastiloilla. Vuonna 2022 susien tappamia tai vaurioittamia lampaita korvattiin 519 yksilöä. Vahinkomäärässä oli kasvua 108 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Tilastoista puuttuu vahinkotapauksia, joissa lampuri on saanut korvauksen vakuutuksesta, tai lampuri ei ole tahtonut julkisuutta ympäristön paineen vuoksi, eikä siis ole ilmoittanut vahingosta mihinkään. Monella lammastilalla mietitään toiminnan lopettamista toimintaympäristön muutoksen vuoksi. Ennakkosuojaus on vuosi vuodelta heikentynyt susien tullessa yhä pelottomammiksi. MTK on erittäin huolestunut vallitsevasta tilanteesta.	

	Suden ihmisarkuus Suomessa on vähentynyt jo hälyttävälle tasolle. Tänä kesänä on tapahtunut useita susien röyhkeitä hyökkäyksiä toiminnassa olevien petoaitojen sisään, jopa päivällä. Lisäksi on tapauksia, joissa susia on tunkeutunut myös karjasuojiiin sisälle. Aiemmin petoaidat ja eläinten kokoaminen yöksi karjasuojiiin ovat tuoneet turvan kotieläimille, mutta nyt tilanne on ratkaisevasti muuttunut. Ennakkosuojaukseen liittyvä lisätyö ja kustannukset ilman varmuutta toimivuudesta, jatkuva varuillaanolo sekä henkinen paine ovat yrittäjien kannalta aivan kohtuuttomalla tasolla. Tuotantoeläinvahinkojen lisäksi sudet tappavat yli 50 koiraa vuosittain. Hirvikannan säätely perustuu koirilla tapahtuvaan metsästykseseen. Kohonneen susiriskin vuoksi koirien käyttö estyy ja hirvikannan säätely on puutteellista, mikä lisää puolestaan metsä- ja liikennevahinkojen määrää. Suomen 57 erittäin uhanalaisesta biotoopista peräti 40 on perinnebiotooppeja. Tilanteen korjaamisessa kotieläimiin perustuva laiduntaminen on keskeisessä roolissa. Kohonnut ja peloton susikanta estää monien perinneympäristöjen laiduntamisen. Yhteen lajiin painottuva suojelu tuhoaa mahdollisuudet satojen uhanalaisten lajien kannalta välttämättömien perinnebiotooppien ylläpitoon. Jos lammastalous supistuu nyt merkittävästi, supistuu myös mahdollisuudet perinnebiotooppien laiduntamiseen myös jatkossa. Ihmisarkuuden vähentyessä myös kynnyksesi ihmisiin kohdistuviin vahinkoihin on jatkuvasti matalampi. Monissa Suomen kunnissa järjestetään koululaiskuljetuksia autolla ja huolestuneet vanhemmat tekevät sitä myös itse. Paikalliset asukkaat kokevat pelkoa itsensä ja lastensa puolesta. Kotieläinten pitäjät ja koirilla metsästävät kokevat pelkoa eläintensä joutumisesta kärsimään ja raatelun kohteeksi. Suden ihmisarkuutta on välttämätöntä lisätä kiintiöön perustuvan metsästyksen kautta. MTK pitää esitettyä kiintiötä alhaisena, mutta kannattaa sitä kannanhoidollisen metsästyksen käynnistymiseksi Suomessa.	
Poliisihallitus	Poliisilaitoksista saatujen lausuntojen perusteella havaintoja susien ihmisarkuuden heikkenemisestä on tehty viime aikoina runsaasti eri puolilla Suomea. Susikannan hallitsematon kasvu	

	tarkoittaisi väistämättä susien ihmisarkuuden heikkenemistä, ja tätä kautta mm. taajamasusista tehtävien havaintojen määrän kasvamista, puhumattakaan vaaratilanteista, joita ihmisten ja susien kohtaamiset aiheuttavat. Poliisihallitus on antanut ohjeen ”Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa” (POL-2020-6759), jolla ohjataan poliisin toimintaa suurpetotilanteissa. Yleisimmin konfliktitilanteita ja tehtäviä poliisille aiheuttavat asutuksen välittömässä läheisyydessä liikkuvat tai muutoin poikkeuksellisesti käyttäytyvät sudet ja karhut sekä loukkaantuneet villisiat. Ihmisen hengelle tai terveydelle vaaraa aiheuttavan eläimen kiinniottaminen tai lopettaminen on poliisilain mukaan poliisin tehtävä. Poliisilain (872/2011) 2 luvun 16 §:n mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni ja viimesijaisena keinona lopettaa eläin, joka aiheuttaa vaaraa ihmisen hengelle tai terveydelle tai huomattavaa vahinkoa omaisuudelle taikka vakavasti vaarantaa liikennettä. Eläin saadaan lopettaa myös, jos sen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan. Suurpetojen karkottaminen taajamista, tai ääritilanteessa eläimen lopettaminen, on poliisin tehtävä. Nämä tehtävät vaativat paljon henkilöresursseja, sekä myös osaamista, jota poliisin koulutus ei tuota. Poliisilain 9 luvun 4 §:n mukaan poliisi voi käyttää vapaaehtoisjärjestöjä apunaan etsintätehtävissä sekä muissa sellaisissa avustustehtävissä, joihin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä. SRVA-toiminta (suurriistavirka-aputoiminta) on riistanhoitoyhdistysten organisoimaa ja niiden lakisääteisten tehtävien hoitamista. Riistanhoitoyhdistykset ovat itsenäisiä julkisoikeudellisia yhdistyksiä, joista on säädetty riistahallintolaissa (158/2011). Toimintaan osallistuvien SRVA-ryhmien jäsenet osallistuvat toimintaan poliisimiestä avustavina henkilöinä. Tällä hetkellä suurpetojen karkottamiseen liittyviin tehtäviin on kaikilla poliisilaitoksilla tehtynä suurriistavirka-apu sopimuksia paikallisten riistanhoitoyhdistysten kanssa. Näiden sopimusten pohjalta poliisi saa ammattitaitoista apua paikallisilta metsästäjiltä, eri suurpetojen karkottamiseksi taajamista. Kannanhoidollisen metsästyksen kategorinen kieltäminen aiheuttaisi sen, että ammattitaito suurpetojen jäljestämiseen, karkottamiseen ja tappamiseen metsästäjiltä ajan myötä katoaa. Poliisi ei yksin selviä susien, tai muiden suurpetojen, karkottamisesta taajamista. Erityisenä huolenaiheena on pidettävä petokantojen lisääntymisestä johtuvien liikenneonnettomuuksien määrän mahdollinen kasvu.	
--	--	--

	Liikenteessä mahdollisesti haavoittuneet sudet tai muut suurpedot jäävät luontoon, ellei niitä pystytä jäljestämään. Haavoittuneena mikä tahansa suurpeto on äärimmäisen vaarallinen ihmisellekin. Suurpetoja voidaan metsästää myös silloin, kun ne eivät ole aiheuttaneet vahinkoa. Tällaiset kannanhoidollisella perusteella myönnettävät luvat ovat tarpeen kannan säätelämiseksi ja eläinten arkuuden säilyttämiseksi. Näistä poikkeusluvista säädetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa, jossa todetaan, että sutta koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi. Muun muassa karhuja ja ilveksiä metsästetään pääasiassa tällä perusteella. Mikäli kannanhoidollista metsästystä ei jatkossa sallita edes ministeriön luonnoksessa kuvatuin määrin, on vaarana, että Suomesta häviää metsästäjien osaaminen edellä mainittujen poliisitehtävien hoitamiseen poliisin apuna. Tehtävä kuuluu Susikannan hallitsematon kasvu aiheuttaa varmuudella myös susien laittoman tappamisen kasvua, joka rikoksena on aina törkeä ja tarkoittaa poliisien resurssien merkittävää kohdentamista ko. tutkintaan. Poliisihallitus pitää asetuksella säädettävää Suomen riistakeskuksen oikeutta myöntää poikkeuslupan perusteella lupia enintään 28 suden metsästämiseksi muualla kuin poronhoitoalueella asianmukaisena ja tarpeellisena. Maa- ja metsätalousministeriön vuosittain antamat asetukset suurpetojen suurimmista sallituista saalismääristä turvaavat omalta osaltaan Suomen riistakeskuksen poikkeuslupakohtaista, luontodirektiivistä johtuvan sääntelyn mukaista harkintaa.	
Suomen luonnonsuojeluliitto	Suomen luonnonsuojeluliitto on ollut tyytyväinen SusiLIFE-hankkeesta sekä suupetotutkimuksen laadukkaista ja kansainvälisesti referoiduista julkaisuista ja raporteista. Sen sijaan laajapohjainen yhteistyö susiasioissa on merkittävästi heikentynyt epärealististen sudenmetsästysodotuksien seurauksena. Luonnonsuojeluliitto katsoo oikeuskäytännön valossa, että suden kannanhoidollinen metsästys ei ole mahdollista ilman hyväksyttävää sudenmetsästyksen tarkoitusta. <i>Suden metsästyskiintiö 28 yksilöä on liian suuri ja ennenaikainen</i>	

	Suomen luonnonsuojeluliitto on tyytyväinen siihen, että Suomen susikanta on hitaasti kasvanut viime vuosina. Susia on nyt enemmän kuin yli sataan vuoteen läntisessä Suomessa. Sen sijaan itäisen Suomen ja Sisä-Suomen susikanta ei juuri ole kasvanut laittoman pyynnin johdosta. SusiLIFE:ssä kehitettyä poliisin ja erätarkastajan ennaltaehkäisevää luonnonvararikollisuuden torjuntaa Itä-Suomessa tulee mahdollisuuksien mukaan tehostaa ja laajentaa Sisä-Suomeen. <i>Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen</i> -loppuraportissa (Luke 2022) todetaan, ettei Venäjältä tule riittävästi tulomuuttoa Suomeen pitämään yllä maamme susipopulaation geneettistä monimuotoisuutta. Tämän johdosta poronhoitoalueen eteläpuolisen susikunnan tulee olla riittävän suuri ja yhtenäinen säilyttääkseen geneettisen monimuotoisuuden lyhyellä aikavälillä. Luonnonvarakeskuksen tekemän susien DNA-seurannan mukaan Suomessa on tällä hetkellä kaksi geneettisesti erilaistunutta susipopulaatiota, joiden välillä ei juuri tapahdu yksilöiden vaihtoa. Susien laajamittainen laitton pyynti vaikeuttaa koko Suomen susikannan hoitoa, kun läntisen Suomen susipopulaation geneettinen monimuotoisuus on tutkimuksien mukaan kaventunut idästä vaeltavien susien vähyyden seurauksena. Ensisijaista olisikin turvata Sisä-Suomeen syntyvien perhelaumojen hengissä säilyminen. Toistaiseksi ne ovat aina kadonneet ensimmäisen tai toisen talven aikana. Susikannan kasvusta huolimatta susivahingot eivät ole merkittävästi kasvaneet niillä alueilla, joilla kotieläinten suojausta on tehty SusiLIFE-hankkeessa. Siinä tehty neuvonta ja valistus ovat hälventäneet suteen liittyviä uhkia ja pelkoja läntisessä ja eteläisessä Suomessa. Vahinkojen ehkäisy ja valistus ovat ensisijaisia keinoja vähentää suteen liittyviä ristiriitoja. Susien mahdollisesti aiheuttamiin toistuviin kotieläinvahinkoihin tai vakavaan uhkaan voidaan lisäksi puuttua poikkeusluvilla, ellei muita ratkaisuja ole käytettävissä. Niin on tälläkin viikolla Jalasjärvellä tehty. Luonnonsuojeluliitto esittää enintään 15 suden kiintiötä toistuvasti uhkaa tai vahinkoa aiheuttavien susien tai koirasusiristeymien poistamiseksi. Kiintiöstä tulee vähentää	
--	---	--

	poliisin määräyksellä poistetut, liikenteessä tai muutoin tietoon tulleet kuolleet sudet. Sen sijaan suden kannanhoidollista metsästystä ei tule vielä aloittaa susikannan pienuuden, geneettisen monimuotoisuuden kapenemisen ja Sisä-Suomen susityhjien johdosta. Suotuisan suojelun taso tarkoittaa sitä, että laji kykenee säilymään elinkelpoisena osana elinympäristöään, se on tasaisesti jakaantunut esiintymisalueellaan eikä sen geneettinen perimä kapene. Suomen susikanta ei vielä ole sillä tasolla, jotta sitä voisi kannanhoidollisesti metsästää. Pikemmin maa- ja metsätalousministeriön ja Suomen riistakeskuksen tulisi tehostaa sudensuojelua, jotta Suomen susikanta jatkaisi maltillista kasvuaan suotuisalle suojelutasolle. Mikäli maa- ja metsätalousministeriö antaa kannanhoidollisen sudenmetsästyskiintiön talvelle 2023–2024, Suomen luonnonsuojeluliitto tulee tarvittaessa auttamaan piirijärjestöjään valittamaan myönnettyistä susiluvista hallinto-oikeuksiin.	
Suomen riistakeskus ja alueelliset riistaneyvostot	Suomen riistakeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asetusluonnoksesta. Suomen riistakeskus voisi asetusluonnoksen mukaan myöntää poikkeuslupia metsästyslain 41a §:n nojalla enintään 28 suden metsästämiseksi muualla kuin poronhoitoalueella. Muu tietoon tuleva kuolleisuus poronhoitoalueen ulkopuolella on otettava vähennyksenä huomioon. Suomen susikanta oli maaliskuussa 2023 arviolta 310 sutta (291-331). Luonnonvarakeskuksen populaatiomallin kautta tehdyn ennusteen mukaan susikanta on 90 prosentin todennäköisyydellä ollut marraskuun alussa 317-444 susiyksilöä. Ehdotettu 28 suden suurin sallittu saalismäärä noin 9 prosenttia maaliskuun kanta-arvion vaihteluvälin keskiarvosta ja 7 prosenttia ennustetusta marraskuun kannan koon vaihteluvälin keskiarvosta. Asetusmuistion mukaan suurin sallittu saalismäärä (28 sutta), jossa otetaan vähennyksenä muu tietoon tuleva kuolleisuus poronhoitoalueen ulkopuolella, on neutraali susikannan suotuisan suojelutason saavuttamisen osalta, sillä Suomen susikanta on kasvanut vuodesta 2017 saakka huolimatta vuotuisesta tiedossa olevasta kuolleisuudesta. Muistiossa	

	todetaan, että näin ollen 28 yksilön poistaminen mahdollistaisi edelleen susikannan kasvun. Suomen riistakeskus toteaa, että ottaen huomioon poronhoitoalueen ulkopuolella viime vuosina toteutuneen tietoon tulleen metsästysvuosittaisen susien kuolleisuuden, on esitetty määrä tarkoituksenmukainen. Määrä asettaa rajoituksen Suomen riistakeskuksen toimivallalle, mutta ei kuitenkaan rajoita toimivaltaa liikaa. Suomen riistakeskus on antanut alueellisille riistaneuvostoilta mahdollisuuden antaa palautetta asetusluonnoksesta. Palautteet ovat Suomen riistakeskuksen lausunnon liitteenä. Alueellisten riistaneuvostojen palautteissa pidetään asetusta tarpeellisenä ja hyödyllisenä, koska asetus osaltaan helpottaa Suomen riistakeskusta arvioimaan mahdollisten suden poikkeuslupien vaikutusta Suomen susikannan suotuisaan suojelutasoon. Osassa palautteista tuodaan esille, että eri tuomioistuinten ratkaisujen myötä kannanhoidollinen sudenmetsästys ei ole tällä hetkellä käytännössä mahdollista Suomessa, eikä asetusluonnos perustelumuiotioineen ei tuo tähän ongelmaan ratkaisua. Palautteissa tuotiin lisäksi esille, että maa ja metsätalousministeriön tulisi päivittää ja vahvistaa Suomen susikannanhoitosuunnitelmaa siten, että siitä selkeästi ilmenee kehys ja toimenpidelinjaukset, jotka mahdollistavat kannanhoidollista suden metsästyksen tulevaisuudessa. Suunnitelmassa tulisi käsitellä kattavasti kannanhoidollisen metsästyksen perusteet, päämäärät ja tavoitteet ja miten näitä päämääriä ja tavoitteita voidaan tieteeseen pohjautuen sitoa alueelliseen kannanhoidolliseen metsästyksen tavalla, joka kestää juridisen tarkastelun. Myös Suomen riistakeskus näkee kannanhoidollisen metsästyksen näkökulmasta haasteellisenä sen, että susikannan hoitosuunnitelman päivittäminen on kesken. Viime vuosina tiukentunutta oikeuskäytäntöä on asetusluonnoksen muistiossa kuvattu varsin kattavasti. Kannanhoidollisen metsästyksen päämäärien määrittämiseen asetus ei tuo juurikaan tukea, mutta ei myöskään rajoita liikaa Suomen riistakeskuksen harkintavaltaa. Muilta osin Suomen riistakeskuksella ei ole huomautettavaa asetusluonnokseen tai sen muistioon.	
WWF Suomi	WWF:n näkemykset tiivistettynä: • Sudella, kuten kaikilla luontaisilla lajeillamme, on itseisarvo. Suurpedoilla on lisäksi merkittävä tehtävä ekosysteemien huipulla. Ne mm. rajoittavat	

	keskikokoisten petoeläinten kuten ketun ja supikoiran kantoja. Samalla ne auttavat pitämään yllä saalislajien elinvoimaisuutta pyydystämällä heikkoja yksilöitä. • WWF:n mielestä on erittäin tärkeää, että kansalaisten huolta susiasioissa kuunnellaan ja että suurpetojen aiheuttamat vahingot korvataan oikeudenmukaisesti. Samalla on tärkeää, että suden yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä edistetään. Tämä tulee toteuttaa ensisijaisesti viestinnällä, vahinkojen ennaltaehkäisyllä, toimivalla korvausjärjestelmällä sekä alueellisilla suurpetoyhdyshenkilöillä. • WWF hyväksyy poikkeusluvalla tapahtuvan susien metsästyksen, kun perustelut ovat riittävän vahvat ja lainmukaiset, ja kun samalla voidaan varmistaa susikannan kehityminen suotuisan suojelun tasolle. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa uhatun ja merkittävää vahinkoa aiheuttavan suden poistamisen silloin, kun perustelut suojelusta poikkeamiselle ovat riittävän vahvat ja luontodirektiivin mukaiset. • Kannanhoidollisten poikkeuslupien myöntämiseen ei ole juridiselta kannalta minkäänlaisia edellytyksiä, ja poikkeusluvut tulee myöntää ainoastaan vahinkoperusteisina. Esitys, että muu tiedossa oleva susien kuolleisuus alueella tulee ottaa vähennyksenä huomioon poikkeuslupien määrässä, on tärkeä. Muistiossa esitetty rajausta, että "Muu tiedossa oleva kuolleisuus poronhoitoalueen ulkopuolella on otettava vähennyksenä huomioon," tulee kirjata myös asetuksen tekstiin. • Esitetty suurin sallittu poikkeuslupien määrä (kun muu tiedossa oleva kuolleisuus otetaan vähennyksenä huomioon) mahdollistaa teoreettisen susikannan kasvun, mutta Luonnonvarakeskuksen tuoreessa raportissa esiin nostetut luonnonsuojelulliset tarpeet tulee ottaa huomioon poikkeuslupia myönnettäessä. Erityisen tärkeää on puuttua aiempaa tehokkaammin susien laittomaan tappamiseen sekä turvata Itä-Suomen ja Länsi-Suomen alueet.	
Suomen Ajokoirajärjestö	Useat jäsenyhdistyksistämme edustavat metsästyskoiraharrastusta. Metsästyskoirakokeissamme on vuosittain noin 3000 suoritusta. Niiden määrään vaikuttavat alueelliset olosuhteet, kuten esimerkiksi riistakannat. Myös vallitseva susitalanne vaikuttaa kokeiden järjestämiseen, minkä vuoksi kokeita on jouduttu perumaan. Metsästyskokeissa ja koiria koulutettaessa riski koiran ja suden kohtaamiselle on suuri, sillä koiran toiminta on tyypillisesti etäällä ohjaajasta tapahtuvaa, useita tunteja kestävää toimintaa.	

	Susi ja muut suurpedot kuuluvat ja ovat aina kuuluneet suomalaiseen luontoon. Samalla on kuitenkin turvattava liikkuminen luonnossa ja ihmisten vapaa harrastaminen siellä, missä suurpetoja on. Luonnossa liikkumiseen kuuluu myös metsästys, jossa käytetään usein koiraa apuna. Koirat ovat apuna myös loukkaantuneen suurriistan jäljittämisessä luonnosta. Suurriistavirka-aputehtävissä huolehditaan, että eläinsuojelulain velvoitteet täyttyvät – avuttomassa tilassa olevaa, esimerkiksi auton kolhaisemaa eläintä ei jätetä loukkaantuneena oman onnensa nojaan. Riski koiran ja suden kohtaamiseen on myös vapaaehtoisessa pelastuskoiratoiminnassa. Huomioitavaa on myös kotimaisten koirarotujemme rooli osana suomalaista kulttuuriperintöä ja näiden rotujemme vaaliminen. Tämä on jo tunnustettu Luonnonvarakeskuksen geenivaraohjelmassa, johon suomalaiset koirarodut on liitetty. Kotimaisista roduistamme kansalliskoiramme suomenajokoira, suomenpystykorva ja karjalankarhukoira ovat metsästyskoirarotuja, joiden osalta niiden koulutus ja koetoiminta sekä metsästyskäyttö tulisi turvata rotujen elinvoimaisen kannan ylläpitämiseksi ja myös koirien käyttööminäisyyksien vaalimisessa osana suomalaista eräkulttuuria. Sudet ovat aiheuttaneet viime vuosina merkittäviä vahinkoja koirille. Vuonna 2022 sudet aiheuttivat 190 kpl riistavahinkolain (105/2009) nojalla korvattua kotieläinvahinkotapausta yhteensä noin 360 000 euron arvosta, josta lähes puolet olivat koiravahinkotapauksia. Vuoden 2022 aikana oli 51 koiravahinkotapahtumaa, joiden määräksi on arvioitu 175 000 €. Vuoden 2023 aikana (6.10.2023 mennessä) sudet ovat aiheuttaneet 29 koiravahinkoa. Vuosina 2011–2022 susien tappamia tai vahingoittamia koiria on ollut kaikkiaan lähes 500. Osa vahinkotapahtumista menee vakuutusyhtiöiden korvausten piiriin, eivätkä ne näy tilastoinnissa. Todellinen koiravahinkojen määrä on siten suurempi ja tarkkaa määrää ei pysty arvioimaan. Koiravahinkojen osalta eivät korvaukset kata todellisen menetyksen määrää, koska esimerkiksi jalostusarvon menetystä ei korvata tai koiran tunnearvoa, jota ei voi rahassa mitata. Useissa selvityksissä on todettu, että suurimmat vahingot aiheutuvat niistä susista ja susilaumoista, jotka liikkuvat taajamien ja ihmisasumusten lähellä. Suden kuuluu olla	
--	--	--

	luonnostaan ihmisarka. Ihmisiä lähestyvät häirikkösudet on voitava poistaa, kuten Suomen Ajokoirajärjestö on aikaisemmissakin lausunnoissaan esittänyt. Suomen Ajokoirajärjestö kannattaa kaikkia laillisia keinoja, joilla voidaan taata turvallinen luonnossa liikkuminen ja metsästysharrastuksen jatkuminen koirien kera sekä muu koiratoiminta luonnossa. Näihin keinoihin kuuluu maa- ja metsätalousministeriön esittämä poikkeusluvalla sallittava suden metsästys. Haluamme kuitenkin tuoda esille pari seikkaa, joiden vuoksi emme usko tällä asetuksella saavutettavan niitä päämääriä, joita taannoinen kansalaisaloite tavoitteli. 1. Ilman lakimuutoksia voidaan pitää hyvin todennäköisenä sitä, että kannanhoidollinen metsästys ei mahdollistu. Tätä voidaan perustella niillä KHO:n päätöksillä, jotka totesivat vastikään taannoisten kannanhoidollisten suurpetolupien olleen laittomia. Tämä tulee toimimaan ennakkotapauksena ja valituksista johtuen tulee hallinto-oikeudet laittamaan myönnettyt luvat toimenpidekieltoon. 2. 28 sutta koko valtakuntaan ei tule olemaan merkittävä määrä, vaan lähinnä symbolinen. Viimeksi, kun kannanhoidollisia lupia myönnettiin, ei Riistakeskus osoittanut niitä koiravahinkoja tehneisiin laumoihin, vaan jakoperuste oli aivan toinen.	
Ympäristöministeriö	Maa- ja metsätalousministeriö esittää suden metsästyksen osalta, kuten metsästysvuotta 2022-2023 koskevassa asetukseksikin, kiintiötä, joka sallisi enintään 28 suden metsästäminen muualla kuin poronhoitoalueella. Viitaten Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisuun C-674/17, jäsenvaltion on varmistettava, että suotuisaa suojelutasoa ei vaaranneta. Kiintiötä esitetään ennenaikaisesti jo nyt (metsästysvuoden 2022-2023 tavoin) vaikka maa- ja metsätalousministeriö ei ole vielä määritellyt Luonnonvarakeskuksen työn pohjalta suden suotuisan suojelutason viitearvoa. Koska viitearvoa ei vielä ole määritelty, ei myöskään ole mahdollista varmistua siitä, vahingoittaisiko esitetyn laajuuden kiintiön täyttyminen suden suotuisan suojelutason ennalleen saattamista vai ei. Luonnonvarakeskuksen susikannan suojelutason viitearvoja	

	koskevan loppuraportin¹ mukaan tunnistetut Suomen susikannan kaksi osapopulaatiota, itäinen ja läntinen, eivät ole geneettisesti elinvoimaisia nykyisen kokoisina. Tämän vuoksi poikkeuslupaharkinnassa tulee erityisesti korostua tapauskohtainen harkinta sekä varovaisuusperiaate, joita alueellisesti laaja asetuksen tasolla määritelty kiintiö ei voi korvata. Susi on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) mukaisesti tiukasti suojeltu laji Suomessa muualla kuin poronhoitoalueella. Suden suojelusta poikkeamisen on siten täytettävä kaikki luontodirektiivin mukaiset poikkeusperusteet. Korkeimman hallinto-oikeuden päätösten (KHO 2023:99 ja KHO 2023:100) mukaan pelkästään sillä seikalla, että kannanhoidollisella metsästyksellä ei tosiasiaassa olisi haitallista vaikutusta lajin suojelun tasoon, ei ole merkitystä vaan että kaikkien poikkeuslupan edellytysten tulee täyttyä. Korkein hallinto-oikeus toteaa, ettei suurpetokannan adaptiivinen hallinta sellaisenaan ole hyväksyttävä peruste suojelusta poikkeamiseen. Ympäristöministeriö muistuttaa, että poikkeuslupia on mahdollista myöntää yksittäisten susien poistamiseksi turvallisuus- ja/tai vahinkoperustein tapauskohtaisen harkinnan nojalla. Tällaisten poikkeuslupien myöntäminen ei edellytä nyt lausunnolla olevaa metsästystä koskevaa kiintiöasetusta.	
Lapin Liitto	Pidämme erittäin kannatettavana sekä tarpeellisena, että poikkeusluvalla sallittava suden metsästys on mahdollista poronhoitoalueen ulkopuolella metsästysvuonna 2023-2024. Liitto pitää tärkeänä, että susien lisääntyneen määrän ja todennettujen vahinkojen aiheuttamaan huoleen ja paineeseen luodaan lain mahdollistamia keinoja reagoida. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan Suomen susikanta oli vuoden 2023 maaliskuussa 310 sutta ja ennusteen mukaan kanta on 90 prosentin todennäköisyydellä marraskuun 2023 alussa 317–444 yksilöä. Arvio yksilömäärästä on noin seitsemän prosenttia suurempi kuin maaliskuuta 2022 koskeva arvio. Susikanta on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2017 lähtien. Huomioiden edellä esitetty pidämme ministeriön esitystä enintään 28 suden metsästämiseksi poronhoitoalueen ulkopuolella varsin maltillisena. Susien aiheuttamat porovahingot tulevat nykykehityksellä arvioituna olemaan vuoden 2023 osalta korvausarvoltaan yli kaksi miljoonaa euroa. Kappalemäärissä luku tarkoittaa noin 1200 poroa. Vahinkokehitys on huolestuttava, etenkin kun	

	tiedetään että hallinto-oikeudet ovat asettaneet täytäntöönpanokieltoja suurpetojen poikkeuslupien osalta muun Suomen alueella ja kannan kasvuun ei ole pystytty vuosiin reagoimaan. Lupaprosessien jumiutumisen seurauksena suurpetokantojen kasvu tulee väistämättä ja dramaattisesti heijastumaan poronhoitoalueen kasvaviin vahinkoihin. Lapin liitto muistuttaa, että poronhoitoalueelle ei tule määritellä vahinkoperusteisia kiintiöitä suurpedoille jatkossakaan	
Nuorten ilmasto- ja luontoryhmä (NUOLI)	Suomessa susilauman reviirin koko on noin 800-1200 neliökilometriä laskentatavasta riippuen. Luken uusimman seurantajulkistuksen mukaan (14.6.2023) Suomessa arvioidaan olevan 59-64 susireviiriä. Siispä tällä hetkellä Suomessa revieriään pitävät sudet vaatisivat noin 47 200 – 76 800 neliökilometrin (reviirin laskentatavasta ja susireviirien määrästä riippuen, min-max) alueen voidakseen toteuttaa lajityypillistä käytöstään. Suomessa on maapinta-alaa 303 963 km², josta luonnonsuojelualuetta Tilastokeskuksen mukaan on noin 25 026 km². Valtaosa isoimmista kansallis- ja luonnonpuistoista sijaitsee poronhoitoalueella, jossa susien oleskelu ja laumojen perustaminen on käytännössä estetty, eli tästäkin esitetystä alueesta vain pieni osa on todella susilaumoille hyödynnettävissä olevaa ihmistoiminnan ulkopuolista aluetta. Laumoista 6-7 ja pareista 2-3 liikkuu kuitenkin itärajan molemmin puolin, joten ne voivat osittain hyödyntää myös Suomen ulkopuolista pinta-alaa, mutta toisaalta tämä selittää myös idän ”tihentymiä”. NUOLI katsoo, ettei asetuksessa ehdotettuja poikkeuslupia tulisi myöntää. Vaikka kannanhoidollisia poikkeuslupia ei myönnettäisi, voitaisiin lupa suden metsästämiseen edelleen myöntää vahinkoperusteisesti. Jotta susien ihmisarkuus säilyisi ja sudet pystyvät elämään rinnakkain ihmisen kanssa, täytyy huolehtia niille riittävien elinympäristöjen säilymisestä. Susien ihmisarkuus Muistiossa mainittujen ”susitihentymien” syntyminen on oikeastaan ihmisen omasta toiminnasta johtuvaa luonnollisten eläinpopulaatioiden pakoa alueille, jossa niillä on edes jonkinlaisia edellytyksiä elää. Viedessämme omalla ihmistoiminnallamme riittävät elinympäristöt muilta	

	eläinlajeilta, lisäämme riskiä sekä ihmisen ja näiden eläinlajien kohtaamiselle ja niistä syntyville konflikteille, sekä vähennämme eläinlajien ihmisarkuutta. Asetusmuistiossa todetaan, että kannanhoidollista metsästystä voidaan harjoittaa kannan säätelemiseksi ja eläinten arkuuden säilyttämiseksi, ja näistä poikkeusluvista säädetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa. Metsästyslaissa sanotaan, että poikkeuslupa mm. suden tappamiseen voidaan myöntää "kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle". Momentissa mainittu kansanterveys, yleinen turvallisuus tai muu erittäin tärkeä yleinen etu eivät ole Suomessa uhattuna suden takia. Yksittäisten susien aiheuttamat vahingot poronhoitoalueen ulkopuolella eivät riitä perusteeksi kannanhoidollisten poikkeuslupien myöntämiseen. Poikkeuslupien myöntämisellä tulisi myös päinvastoin olemaan haittaa ympäristölle. Susi on Suomessa erittäin uhanalainen laji Kannanhoidollisen metsästyksen tarkoitus on hoitaa kanta. Kysymme, miten metsästyksen hoidollinen vaikutus voisi toteutua puhuttaessa lajista, jonka kyseiseen populaatioon kohdistuu jo nyt varteenotettava lopullisen häviämisen vaara? Susi on luokiteltu Suomessa luokkaan EN eli Erittäin Uhanalainen, ja luokkaan johtaneet kriteerit ovat pieni populaatiokoko. Uhanalaisuuteen johtaneet syyt ovat pyynti, ja myös tulevaisuuden uhkatekijöiksi on listattu pyynti. Maa- ja metsätalousministeriön susiasetusta koskevassa muistiossa mainitaan: "Suurin sallittu saalismäärä (28 sutta), jossa otetaan vähennyksenä muu tietoon tuleva kuolleisuus poronhoitoalueen ulkopuolella, on neutraali susikannan suotuisan suojelutason saavuttamisen osalta, sillä Suomen susikanta on kasvanut vuodesta 2017 saakka huolimatta vuotuisesta tiedossa olevasta kuolleisuudesta. Näin ollen 28	
--	---	--

	yksilön poistaminen mahdollistaisi edelleen susikannan kasvun.” Pidämme myös 28 yksilön sallittua saalismäärää aivan liian korkeana, jotta sen vaikutus voisi olla neutraali. Luken raportin mukaan: “Geneettiset mallinnustulokset osoittivat, että tunnistetut Suomen kaksi osapopulaatiota [Itä- ja Länsi-Suomessa] eivät ole geneettisesti elinvoimaisia nykyisen kokoisina ja kytkeytyneisyydellään (migraation määrä) osaksi Fennoskandian metapopulaatiota. Siksi sekä populaatiokokojen että migraation määrän on kasvettava, jotta Suomen osapopulaatioiden lyhyen aikavälin ($N_e=100$) sekä myös Fennoskandian metapopulaation pitkän aikavälin ($N_e=1000$) elinkelpoisuus saavutettaisiin.” Näin ollen voimme todeta, että kannasta ei ole mahdollista tappaa yksilöitä ilman, että vaikutukset olisivat kannan kasvulle negatiivisia. Suden kannanhoidollinen metsästys poikkeuslupineen ei ole lainmukaista EU:n luontodirektiivi listaa liitteessään IV kohdassa a suden tiukkaa suojelua vaativaksi lajiksi (poislukien poronhoitoalueella). Luontodirektiivin artikla 12 määrää seuraavasti: “Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa a kohdassa olevia eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi niiden luontaisella levinneisyysalueella ja kiellettävä: a) kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa.” Euroopan parlamentin kirjallinen kysymys komissiolle (P-005412/2021) kyseenalaistaa noudattaako Suomi komission mielestä luontodirektiiviä ja viittaa kysymyksessään maa- ja metsätalousministeriön ehdotukseen myöntää 20 kaatolupaa talvelle 2021 perustuen samoihin syihin kuin nyt on esitetty. Euroopan komission vastaus kysymykseen selventää, että “luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa säädetyillä poikkeuksilla ei ole tarkoitus rajoittaa uhanalaisten ja tiukasti suojeltujen lajien kantojen kasvua vaan pikemminkin turvata mainitussa kohdassa luetellut yleiset edut”. Lisäksi vastauksessa todetaan: “Komissio on ilmaissut Suomen viranomaisille huolensa kyseisestä ehdotuksesta ja käy niiden kanssa vuoropuhelua, jotta susien suojelun tasoa ja niiden rinnakkaiseloa ihmisten kanssa voidaan parantaa.”	
--	---	--

	Myös korkein hallinto-oikeus on ilmaissut päätöksessään (KHO:2023:99), jossa käsiteltiin Suomen riistakeskuksen toimintaa heidän myöntäessään poikkeusluvan karhun metsästykseen kannanhoidollisella perusteella, ettei luontodirektiivin mukaan tiukasti suojeltavaan lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys itsessään ole hyväksyttävä päämäärä tiukasta suojelusta poikkeamiselle. Näihin yllä esitettyihin esimerkkeihin ja ennakkotapauksiin vedoten voimme siis todeta, ettei asetuksessa vaaditulla suden kannanhoidollisilla poikkeusluvilla eli etukäteen asetetuilla vuosittaisilla kaatokiintiöillä, ole lainmukaisia perusteita. Suden kannanhoidollisella metsästyksellä ei ole tukena tieteellistä näyttöä sen toimivuudesta eivätkä aiemmat kokeilut puolla sen sujumista suunnitellusti Suomen susikannan hoitosuunnitelmassa mainitaan, ettei kannanhoidollisen metsästyksen kestävyyttä voitu varmistaa, kun se toteutettiin vuosina 2015 ja 2016. Kummastelemme päätöstä lähteä ajamaan kannanhoidollisen metsästyksen sallimista uudestaan. Kannanhoidollinen metsästys voi aiempien kokemusten perusteella hajottaa susilaumoja kohdistumalla alfayksilöihin, mikä voi lisätä yksittäisten susien ajautumista erilleen laumojen reviireiltä ja ihmisten lähetyville. Susien metsästys tulisi kohdistaa valikoidusti tiedossa oleviin ongelmayksilöihin vahinkoperusteisiin poikkeuslupiin perustuen, kuten esimerkiksi tänä vuonna, jolloin Suomen riistakeskuksen toimivaltaa rajoitettiin 1.2.-31.7.2023 voimassa olleella asetuksella, jossa määriteltiin poikkeusluvalla saatujen susien määräksi enintään 28 yksilöä. Kyseinen asetus ei ottanut kantaa kannanhoidolliseen metsästykseen, vaan rajoitus kohdistui vahinko- ja turvallisuusperusteisiin poikkeuslupiin. Edellisen asetuksen nojalla oli siis mahdollista myöntää yhtäläinen määrä poikkeuslupia, mutta kannanhoidollisia poikkeuslupia myöntäessä metsästystä voidaan jatkaa siitäkin huolimatta, ettei vahinkoa ole syntynyt. Emme katso tällaiseen käytäntöön siirtymisen olevan perusteltua erittäin uhanalaisen eläinlajin kohdalla.	
--	---	--

	Asetusmuistiossa todetaan, että suurin osa susien aiheuttamista vahingoista aiheutuu porotaloudelle poronhoitoalueella. Tämä ehdotettu asetukset koskisi kuitenkin nimenomaan poronhoitoalueen ulkopuolta. Muistiossa todetaan myös, että poronhoitoalueen ulkopuolella susilla on vakiintuneet reviirit, joten poikkeuslupien lisääminen poronhoitoalueen ulkopuolella ei tule estämään poronhoitoalueella olevia susien aiheuttamia vahinkoja. Porovahinkojen osuus on suuri, ja on hämmäntävää, että muistiossa on annettu poronhoitoalueelle suuri painoarvo, vaikka asetukset ei sitä aluetta koske. Sudella on rooli ekosysteemissä ja biodiversiteetin ylläpidossa Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan ekosysteemien ja niissä esiintyvien lajien sekä geenien kirjoa. Sen köyhtymisen pysäyttäminen on maailmanlaajuinen tavoite, sekä myös yksi NUOLIn tavoitteista. Maa- ja metsätalousministeriön luonnon monimuotoisuutta käsittelevällä sivulla kerrotaan geneettisestä monimuotoisuudesta ja geenivaroista huolehtimisen olevan osa luonnon monimuotoisuuden suojelua, johon Suomi on sitoutunut kansainvälisissä sopimuksissa.¹² Tämä tarkoittaa myös susikannan geenivarastoista huolehtimista. Suden rooli ekosysteemin toimivuuden kannalta on selkeä sen säädellessä hirvieläin- ja pienpetokantoja. Suomessa hirvieläinten, etenkin valkohäntäpeurojen runsastuminen ja hirvieläimiin liitettävät vahingot, kuten liikenneonnettomuudet ja satovahingot puhututtavat. Myös metsien kasvillisuuden monimuotoisuus voi olla uhattuna hirvieläinten syödessä taimikkoa. Riittävä suurpetojen määrä turvaa luonnon tasapainoa. Suhtautuminen luontoon ja sen säilyttäminen NUOLIn tavoitteena on myös asenteisiin vaikuttaminen, ekologisten elämäntapojen tuominen normiksi ja erilaisten elämäntapojen yhteentuominen. Koemme, että myös petopolitiikka ja se miten suhtaudumme ympäröivään	
--	--	--

	luontoon kytkeytyy oleellisesti näihin tavoitteisiin ja niiden edistämiseen. Ihminen tulisi nähdä tasavertaisesti osana muuta luontoa – ei sen yläpuolella tai keskiössä – jotta emme ajaisi omaa hyvinvointiamme, tarpeitamme ja halujamme muun luonnon kustannuksella. Koemme, että uhanalaiseen lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys, jota perustellaan ihmisen ja suden rinnakkaiselon turvaamisella ylläpitää maailmankuvaa ja yleiskäsitystä, jossa ihminen ja ihmiselle tärkeä toiminta kulkee kaiken muun edellä, eikä rinnakkain muun luonnon kanssa. On tärkeää ottaa huomioon susien vaikutus ihmisiin ja erilaisiin elämäntapoihin, esimerkiksi maaseudulla tai susireviirien läheisyydessä, mutta myös meidän tulisi yrittää ymmärtää susien elämäntapaa ja sopeuttaa omaa toimintaamme sitä mahdollistavaksi. Ihminen on omalla toiminnallaan vaikuttanut suden luontaisten elinympäristöjen pienenemiseen ja nyt halutaan korjata sen seurauksia, eli susien hakeutumista ihmisasutuksen lähetyville. Tärkeää olisi kohdistaa toimenpiteitä myös syihin, eli varmistaa susille riittävien elinympäristöjen säilyminen. Poimintoja susiasetusmuistiosta Muistio alkaa viittaamalla EU:n luontodirektiiviin artiklaan 16, muistiosta lainattu ote: <i>”16.1(e) artiklaa voidaan käyttää suojellun lajin yksilöiden tappamiseen – siis metsästykseseen, mutta:</i> <i>1) on varmistettava, että suotuisaa suojelutasoa tai sen ennalleen saattamista ei vaaranneta.</i> <i>2) on osoitettava tavoite/päämäärä, miksi metsästys sallitaan ja pystyttävä perustelemaan se selvästi ja täsmällisesti. Todistustaakka on jäsenvaltiolla.</i> <i>3) on esittävä täsmälliset ja asianmukaiset perustelut sille, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole niiden päämäärien saavuttamiseksi, joihin on vedottu poikkeuksen tueksi.</i> <i>4) poikkeusluvassa on varmistuttava lisäksi siitä, että e alakohdan kaikki kriteerit täyttyvät: valikoiden, rajoitetusti, tarkoin valvotuissa oloissa, viranomaisen määrittelemissä rajoissa.”</i> Haluamme edellisiin lausuntomme kappaleisiin viitaten vielä nostaa esiin huomioita erityisesti näihin kohtiin, joita muistiossa käytetään poikkeuslupapäätöstä puoltavana lainkohtana.	
--	--	--

	1) Suotuisa suojelutaso on jo vaarantunut eikä poikkeuslupia ole mahdollista myöntää vaarantamatta sitä entisestään. 2) Euroopan komission ja KHO:n selvityksiin perustuen voimme sanoa, ettei kannanhoidollinen metsästys ole asianmukainen perustelu esitetyille poikkeusluville. Todistustaakka on Suomella, joka on jo aiemmin joutunut komission huolen kohteeksi susien suojelun tason suhteen ja vieläpä samasta syystä. 3) Emme koe, että olisi esitetty tieteellistä näyttöä kannanhoidollisen metsästyksen suotuisasta vaikutuksesta suden ihmisarkuuden lisäämiseksi ja petovahinkojen välttämiseksi. Vaadimme päätöksenteon pohjalle luotettavia ja ajantasaisia tieteellisiä tutkimuksia puoltaen kannanhoidollista metsästystä Suomen susikannan kokoisessa populaatiossa tai päätöstä ei pitäisi voida tehdä. Susien ihmisarkuuden lisäämiseksi täytyy taata sudelle riittävät elinympäristöt. 4) Kannanhoidollinen metsästys olisi toteutettava valikoiden, rajoitetusti ja tarkoin valvotuissa oloissa, mutta aiempien kokemusten perusteella tämän kohdan toteutumista ei voida nytkään taata. NUOLI katsoo, etteivät edellytykset suden kannanhoidollisen metsästyksen poikkeuslupien myöntämiseksi täyty. Koemme, että asetus on oikeuskäytännön vastainen ja se heikentäisi suden elinvoimaisuutta. Poikkeuslupia tulisi myöntää vain vahinkoperusteisena, ja silloinkin vain tapauskohtaisen harkinnan mukaan.	
Luonto-Liitto	Suden tappamisen voi sallia ainoastaan erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa Susi kuuluu EU:n luontodirektiivin (92/ 43/ETY) liitteen IV tiukasti suojeltuihin lajeihin ja on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi lajiksi. Suden tahallinen tappaminen on kiellettyä EU:n luontodirektiivin artiklan 12 perusteella. Suden tappaminen tulisi siis sallia vain tapauskohtaisesti ja erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa, mikäli mitään muuta vaihtoehtoa ei ole. Euroopan komissio on todennut, että poikkeusluvilla ei ole tarkoitus rajoittaa tiukasti suojeltujen lajien kuten suden kantojen kasvua. Etukäteen asetetut vuosittaiset kaatokiintiöt eivät ole perusteltuja, koska poikkeukset tiukasta suojelujärjestelmästä on arvioitava 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti jokaisen pyynti-	

	van kohdalla erikseen riippumatta ajankohdasta. Vahinkoperusteille poikkeusluville ei ole tarvetta asettaa kiintiötä. Niitä ovat myöntäneet poliisi ja Suomen riistakeskus tapauskohtaisesti. Korkein hallinto-oikeus on todennut (KHO:2023:99), että luontodirektiivin tiukasti suojeltavaan lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys sellaisenaan ei ole hyväksyttävä päämäärä luontodirektiivin määräyksistä poikkeamiseen. Kiintiön asettaminen sille, kuinka monta sutta voidaan tappaa, antaa yhteiskunnalle väärän viestin. Tällaista luontoarvoja runnovaa toimintatapaa ei pidä hyväksyä. Ehdotettujen sudentappolupien lisäksi sutta uhkaa lajiin kohdistuva jatkuva salametsästys. Sudet säätelevät oman populaationsa tiheyttä Luontoliitto kummeksuu asetuksessa käytettyä termiä, joka on ristiriidassa biologisten tosiasioiden kanssa. Niin sanottuja ”susitiheyksiä” ei ole olemassa. Sudet säätelevät oman populaationsa tiheyttä. Kyse on reviiritietoisesta nisäkkästä, joka tarvitsee laajan maapinta-alan viihtyäkseen. Sudet eivät hyväksy vieraita yksilöitä reviireilleen, ja siten susitiheyksiä ei voi syntyä luonnossa. Susilauma ei ole tiheytymä, vaan yksi lauma koostuu alfaparista ja niiden jälkeläisistä. Susi on myös ravintoketjun huipulla oleva petoeläin. Monet eri tekijät säätelevät susikannan kokoa, kuten pentutuotto, saaliseläinten määrä ja elinympäristö. Luontoalan tutkijat eivät tue metsästystä kannanhoidon keinona. Luontoliitto huomauttaa, että koko käsite ”kannanhoito” on ongelmallinen, koska susikanta ei tarvitse ulkopuolista kontrollointia eikä susien tappamista pitäisi nimittää susien hoitamiseksi. Susilla ja muilla suurpedoilla on tärkeä rooli ekosysteemeissä, eikä niitä tulisi tappaa metsästysharrastuksen vuoksi, jota harjoittaa alle viisi prosenttia koko Suomen väestöstä. Suomen susikanta on köyhtynyt Luontoliitto muistuttaa, että tutkimuksen mukaan, Suomen susikannan perimä on köyhtynyt. Maa- ja metsätalousministeriön sitkeä tavoite aloittaa suden trofeemetsästys kannahoidollinen metsästyksen varjolla johtuu siitä, että kallo, talja tai muu eläimen osa on harvinainen ja arvostettu metsästysmuisto, joka saadaan laillisesti vain, kun susia tapetaan kannanhoidollisesti. Skandinavian susikanta kärsii pahasta sisäsiittoisuudesta, johtuen poronhoitoalueen petopolitiikasta, joka estää susien vaeltamisen maiden välillä. Poronhoitoalueella arvioitiin liikkuneen vain 0–1 susilaumaa maaliskuussa 2023.	
--	--	--

	Suomen susikannan tulisi kasvaa merkittävästi nykyisestä, jotta se säilyisi geneettisesti elinvoimaisena. Luken väliraportissa todetaan: alustavat tulokset osoittavat Suomen nykyisen susikannan olevan liian pieni säilyäkseen geneettisesti elinvoimaisena edes melko lyhyellä (17 v.) aikavälillä. Suurempi susikanta ehkäisisi hirvieläinvahinkoja Yhteensä 64 sutta kuoli metsästysvuoden 2022–2023 aikana johtuen pääosin poronhoitoalueen laajamittaisesta metsästyksestä. Luonnonvarakeskus on arvioinut, että susikanta on 90 prosentin todennäköisyydellä 317–444 yksilön suuruinen marraskuun alussa vuonna 2023. Susien ja muiden suurpetojen vähäinen määrä on johtanut pienten hirvieläinten (valkohäntäkauris, metsäkauris ja täpläkauris) runsastumiseen, ja sen myötä hirvieläinten aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet. Pohjoisamerikkalainen vieraslaji valkohäntäkauris levittäytyy yhä pohjoisemmaksi. Valkohäntäkauriskanta on arvioitu talvella 2022–2023 noin 120 000 yksilön suuruiseksi. Myös villisikakanta voi tulevaisuudessa runsastua leudompien talvien myötä. Susi on yksi harvoista lajeista, joka oppii saalistamaan villisikoja ja pystyy siten säätelemään villisikakantaa. Susien on myös todettu estävän sikaruton leviämistä. Uusimmassa tutkimuksessa on havaittu, että sudet vähentävät myös supikoirien määrää. Koirien käyttö suden metsästyksessä on kiellettävä Luontoliitto huomauttaa, ettei suden metsästys koiria käyttäen ole edelleenkään kiellettyä. Metsästystapahtumassa sudet motitetaan lippusiimoilla ja koirat päästetään juoksemaan suden tai susien perään. Jos koirat väsyvät, ne korvataan jahdeissa uusilla koirilla. Alfasudet ammutaan usein ensimmäisinä, sillä ne yrittävät ohjata koiria pois pentujen luota. Suden haavoittuessa tai väsyessä koirat saavat yliotteen ja pääsevät raatelemaan kohteena olevaa sutta. Suden puolustaessa itseään myös koirat voivat vammautua. Kyse on eläinräkkäyksestä, ja metsästystapa on verrattavissa koiratappeluihin, joiden järjestäminen on kiellettyä Suomessa. Koirankoulutuslupia sudenmetsästykseseen ei pääsääntöisesti myönnetä sudelle Suomessa. Ihmetystä herättääkin, miten ja missä susijahdeissa käytettäviä koiria koulutetaan. Vahinkojen ennaltaehkäisy suojelee sutta, kotieläimiä ja metsästyskoiria Asetusmuistion mukaan sudet aiheuttavat taloudellisten vaikutusten lisäksi lukuisia sosiaalisia vaikutuksia, joista vain	
--	--	--

	harvoja voi kuvailla positiivisiksi. Sudesta puhutaan viitaten vahinkoihin, eikä arvokkaana osana suomalaista luontoa ja ekosysteemiä. Haluun tappaa susia voi olla monia eri syitä, kuten pelko laiduneläinten turvallisuudesta tai halusta käyttää vapaana juoksevia metsästyskoiria jahdin yhteydessä. Lisäksi susiviha sekä kilpailu samasta riistasta metsästäjien kanssa lisää halukkuutta susien tappamiseen. Yhtenäiset susilaumat käyttäytyvät ennakoitavammin, mikä vähentää konflikteja. Susilauman hajoaminen heikentää lauman kykyä metsästä, ja voi lisätä kotieläimille aiheutuvia vahinkoja. Susien ja muiden petoeläinten aiheuttamia kotieläinvahinkoja tulee ensisijaisesti pyrkiä ehkäisemään. Suomessa susien aiheuttamat lammasvahingot ovat vähäisiä (30–50 petovahinkoa vuosittain). Petovahinkoja voidaan ennaltaehkäistä sähköistetyillä petoaidoilla, paimentamalla ja erilaisilla karkotteilla. Eläinten suojaaminen ehkäisee myös irrallaan juoksevien koirien aiheuttamia vahinkoja. Suomessa on arviolta yli 700 000 koiraa, josta 80 000–120 000 käytetään vuosittain metsästyksessä. Suurpedot (ilves, susi, karhu) muodostavat vain alle 0,1 % metsästyskoirille aiheutuneista kuolemista (12,5 % on liikenneonnettomuuksista). Susien metsästämisellä on pikemminkin negatiivinen kuin positiivinen vaikutus ihmisten sietokykyyn ja suhtautumiseen sutta kohtaan. Suurpetojen metsästys aiheuttaa mittavaa kärsimystä eläimille. Samalla metsästys häiritsee ekosysteemien tasapainoa. Ei-tappavat menetelmät karjan tuhon estämiseksi ovat halvempia ja tehokkaampia keinoja vahinkojen ehkäisyyn kuin tappavat toimenpiteet. Tutkimukset osoittavat, että tapettujen susien määrän ja karjan menetysten välillä ei ole yhteyttä. Metsästys ei lisää ihmisarkuutta Susi käyttäytyy muiden villieläinten tavoin ja liikkuu myös piha-piireissä ja asutuksen läheisyydessä. Ihmistoiminta on nähtävissä lähes kaikkialla Suomessa. Villieläinten on sopeuduttava ihmisen muovaamaan elinympäristöön, ja niiden on siedettävä ihmisten läsnäoloa. Susien tai muiden villieläinten ”ihmisarkuutta” ei lisätä metsästyksellä. Näkemykselle, että susia on metsästettävä, jotta niiden ihmisarkuus lisääntyisi, ei ole tieteellistä näyttöä. Karhua koskevassa päätöksessä KHO:2023:99 (kohta 26) Korkein hallinto-oikeus tuomioistuin on todennut että, ”karhujen ihmisarkuuden ylläpitäminen ei muodosta luontodirektiivin kannalta hyväksyttävää itsenäistä päämäärää”.	
--	--	--

	Susien aiheuttamia sosiaalisia pelkotiloja tuleekin pyrkiä lieventämään välittämällä asiallista tietoa sudesta ja sen käyttäytymisestä, hysterial ja negatiivisen uutisoinnin sijaan. Myös ympäristö- ja luontokasvatuksen osuutta kouluissa tulee lisätä. Metsäpeura Asetuksessa on esitetty huolta susien vaikutuksesta metsäpeurakantaan. Luontoliitto huomauttaa, että metsäpeura on luokiteltu riistaeläimeksi. Metsäpeuroille on myönnetty 18 pyyntilupaa tulevalle metsästyskaudelle. Metsäpeuran trofeemetsästystä kaupataan myös ulkomaalaisille metsästysharrastajille jopa 20 000 dollarilla. Metsäpeuroja ei suojella ampumalla niiden luontaisia saalistajia. Vahinkoa aiheuttavat ja poronhoitoalueelle joutuneet peurat tulee voida siirtää elävänä uusille alueille. Suurpedot (ilves, susi, karhu) muodostavat vain alle 0,1 % metsästyskoirille aiheutuneista kuolemista (12,5 % on liikenneonnettomuuksista). Susien metsästämisellä on pikemminkin negatiivinen kuin positiivinen vaikutus ihmisten sietokykyyn ja suhtautumiseen sutta kohtaan. Suurpetojen metsästys aiheuttaa mittavaa kärsimystä eläimille. Samalla metsästys häiritsee ekosysteemien tasapainoa. Ei-tappavat menetelmät karjan tuhon estämiseksi ovat halvempia ja tehokkaampia keinoja vahinkojen ehkäisyyn kuin tappavat toimenpiteet. Tutkimukset osoittavat, että tapettujen susien määrän ja karjan menetysten välillä ei ole yhteyttä. Suden esiintyminen poronhoitoalueella on sallittava On kestäväntöntä, että Pohjois-Suomen laajat erämaa-alueet on varattu poronhoitoon suurpetojen kustannuksella. Poronhoitoalue käsittää 36 % Suomen pinta-alasta. Alueelta pyritään vuosittain hävittämään mahdollisimman paljon alkuperäiseläimistöön kuuluvia suurpetoja sekä metsäpeuroja. Suomen riistakeskus on 6.9–3.11.2023 välisenä aikana myöntänyt poikkeusluvut 54 suden metsästämiseksi poronhoitoalueella. Metsästysvuonna 2022–2023 poronhoitoalueella ammuttiin yhteensä 48 sutta. Laaja petotyhjiö eristää pohjoismaiden susikannat toisistaan. Tämä on aiheuttanut vakavaa sisäsiirtoisuutta Ruotsin ja Norjan susikannalle. Tilanteeseen tulisi pikaisesti saada muutos, jotta luonnon monimuotoisuus säilyisi myös tuleville sukupolville. Suomen kansalaiset ovat suden puolella Vaikka suurin osa suomalaisista ei metsästä ja haluaa, että sudella on mahdollisuus elää lajille luontaista laumaelämää, Suomen suurpetopolitiikka myötäilee metsästystä harrastavien, eläintilallisten ja porotalouselinkeinoja harjoittavien tahojen	
--	---	--

	vaatimuksia. Suden kannanhoidollisessa metsästyksessä on kyse trofeemetsästyksestä, sillä kannanhoidollisesti ammutun suden osia saa pitää itsellään. Eurogroup for Animals -kattojärjestön teettämän susiaiheisen mielipidekyselyn mukaan valtaosa EU-kansalaisista tukee suden suojelua ja vielä suurempi osa vastustaa suden tappamista kaikissa olosuhteissa. Kyselyn mukaan Suomessa 88 % vastaajista oli sitä mieltä, että sudet kuuluvat luontoon samalla tavalla kuin ketut, peurat ja jäniksetkin, ja 90 % vastaajista sanoi, että sudella on oikeus elää luonnonvaraisesti. Uhanalaisten lajien kuten suden kuuluminen metsästyslain mukaiseen riistaeläinluokitukseen on ristiriidassa Euroopan unionin ja lajien tiukan suojelun kanssa. Maa- ja metsätalousministeriön tulisi olla susikysymyksessä neutraali On arveluttavaa, että Suomessa maa- ja metsätalousministeriö tukee avoimesti suden suojeluntason alentamista, erityisesti kun se on saanut EU-komissiolta yli 5,5 milj. euroa SusiLIFE-hankkeeseen, jonka tarkoitus on edistää erittäin uhanalaisen suden ja ihmisen rinnakkaiseloa.	
Vörå jaktklubb r.f.	○ Vörå jaktklubb r.f.s verksamhet bedrivs i Vörå kommun i Österbotten ○ Det är 40 km till närmaste stad Vasa ○ Verksamhetsområdet består av spridd bebyggelse med ca. 2.000 ha odlingsmark och ca. 3.800 ha skog: • Jaktklubbens verksamhet ○ Jaktklubben bedriver jakt för att utnyttja viltets naturresurser och för att bedriva en stamvårdande jakt samt erbjuda en meningsfull fritidssysselsättning för klubbens 85 medlemmar. ○ Vilt som jagas är viltfågel som t.ex. grågås, kanadagås och ringduva samt på viltäggsdjur som älg, vitsvanshjort, rådjur, räv och hare. Dessutom bedriver jaktklubben i jaktvårdande syfte jakt på invasiva främmande arter som mink och mårhund. ○ Vid jakt på viltäggsdjur används i huvudsak jakt med hundar. Jakten med hundar har i vår jaktklubb en lång tradition och är också en förutsättning för att på ett humant sätt kunna bedriva en effektiv jakt.	

	○ Jakten är också en förutsättning för att minska på skadorna inom skogsbruket och risken med trafikolyckor och då berör det främst jakten på hjortdjur. • Vargsituation i klubbens verksamhetsområde ○ Det finns inte i nuläget något etablerat par eller flock. Vi har inte på senaste tid haft observationer på slumpmässiga vårdare, med då de har rört sig nära vårt område, så kan vi inte utesluta att de har förekommit. ○ Utvecklingen av vargstammen under de senaste 10 åren har kraftigt ökat i Österbotten. Med denna utveckling bedömer vi att det bara är en tidsfråga innan det också finns varg på klubbens område, eftersom det redan finns varg på våra grannjaktklubbars områden. • Sociala konsekvenser och säkerhet ○ Det har inte förekommit direkta hot mot människors säkerhet i klubbens verksamhetsområdet. ○ Då det har rapporterats om vargobservationer i närområdet, så har det påverkar vistelsen i naturen. Man låter t.ex. inte barn ensamma leka i skogen, skolor och daghem beaktar riskerna vid planeringen av sin verksamhet. Man undviker att ensam gå ut i skogen för att plocka bär och svamp. ○ Eftersom det i nuläge inte finns säkra observationer på varg på klubbens område, så har det inte heller påverkats jaktens genomförande. Däremot är man mera observant på jakthundarnas beteende vid jakten. • Jakthundar och viltpopulationer ○ Inga jakthundsskador har inträffat på verksamhetsområdet. ○ Eftersom varg finns i närområdet och att det därför finns risk för skador på jakthund, så har skyddsvästar skaffats till de hundar som används vid älgjakt.	
--	---	--

	○ Den minskning av viltpopulationen som man har observerat på de områden som har en mera bestående vargstam, har vi inte på vårt område. • Produktions- eller boskapsskador ○ Produktions- eller djurskador orsakade av varg har inte änne förekommit på klubbens område. • Utlåtande om jakt på varg som sker med stöd av dispens under jaktåret 2023-2024 Vörå jaktklubb r.f. stöder förslaget till förordningen om jakt på varg som sker med stöd av dispens under jaktåret 2023–2024	
Luonnonsuojeluliitto Tapiola	Luonnonsuojeluliitto Tapiola kiittää lausuntopyynnöstä. Alkajaisiksi liitto huomauttaa siitä, että asetusmuistossa mainittu hallitusohjelma ei ole sellainen oikeuslähde, joka luo ministeriölle asetuksenantovaltaa. Hallitusohjelman kirjaukset myöskään eivät ole NEUVOSTON DIREKTIIVI 92/43/ETY (luontodirektiivi) mukainen hyväksyttävissä oleva peruste poiketa luontodirektiivin suppean tulkinnan edellytyksestä. Mitä tulee hallitusohjelman kirjaukseen suurpetopoliitiikan harjoittamisesta sosiaalinen kestävyys huomioiden, tämä edellytys on kirjattu luontodirektiivin liitteeseen IVa kuuluvien lajien osalta 16(1)c alakohtaan. Luontodirektiivin 2 artiklan kohta 3 ei ole sovellettavissa siten, että sen nojalla poiketaan täsmällisten lajiliitekohtaisten säännösten poikkeamisedellytysten suppeasta tulkinnasta. Lähtökohtaisesti Suomen riistakeskus itsenäisenä julkisoikeudellisen laitoksena on veloitettu huomioimaan täsmällisesti ja seikkaperäisesti kaikki luontodirektiivissä säädetyt edellytykset poiketessaan IVa liitteen lajien tiukasta suojelusta. Tämä täsmällinen huomiointi takaa osaltaan sen, että myös suotuisan suojelun tasoa ei vaaranneta. Näin ollen asetus on tarpeeton. Mikäli asetuksen ja erityisesti asetusmuistion tarkoituksena on, kuten aiempien vuosien käytännöistä on pääteltävissä, kirjata Suomen riistakeskukselle kopioitavaksi perusteita poikkeuslupapäätöksiin on syytä huomioida myös jäljempänä olevat seikat.	

	Muistiossa esitetty johtopäätös Unionin tuomioistuimen tuomion Asiassa C-674/17 kappaleesta 62 on harhaanjohtava sikäli, että tuomioistuin on esittänyt samaan asiaan liittyviä argumentteja myös kappaleissa 63-65 ja näistä yhdessä seuraa se, että vaikka asetuksella ja kannan hoitosuunnitelmalla pystyttäisiin takaamaan se ettei suotuisan suojelutason saavuttamista haitata poikkeuksella, voidaan sitä kyseisessä tapauksessa epäillä. Ennakkoratkaisumenettelyn luonteesta johtuen faktapremissin selvittämien kuuluu kuitenkin kansalliselle tuomioistuimelle. Korkein hallinto-oikeus ratkaisuihinsa KHO:2020:27 ja KHO:2020:28 nämä tosiasiat selvitettyään todennut seuraavaa: <i>"Suomen riistakeskuksen päätöksestä tai muistakaan asiakirjoista ei ilmene parhaiden käytettävissä olevien tietojen perusteella varmuutta siitä, että poikkeuslupa ei entisestään huononna susikannan epäsuotuisaa suojelun tasoa. Tästäkin syystä metsästyslain 41 a §:n 1 momentin johdantokappale on ollut esteenä poikkeusluvan myöntämiselle."</i> Sanottakoon vielä, että parhaat käytettävissä olevat tiedot edellyttävät tieteen laajapohjaista huomiointia. Suotuisan suojelun tasoa ja sen merkitystä poikkeuslupaharkintaan on sittemmin arvioitu myös Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuihinsa KHO:2022:48, KHO:2023:99 ja KHO:2022:100 viitaten unionin tuomioistuimen ratkaisuihin asioissa C-473/19 ja C-474/19 <i>Unionin tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa C-473/19 ja C-474/19 antanut ennakkoratkaisun asiassa Föreningen Skydda Skogen (C 473/19), Naturskyddsföreningen i Härryda ja Göteborgs Ornitologiska Förening (C 474/19) vastaan Länsstyrelsen i Västra Götalands län, B.A.B. (C 473/19) ja U.T.B. (C 474/19), joka koskee muun ohella luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan tulkintaa.</i> <i>Unionin tuomioistuin on tuomiossaan todennut, että luontodirektiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden Euroopassa olevalla alueella. Lisäksi luontodirektiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan tätä varten toteutetuilla toimenpiteillä pyritään "varmistamaan yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen</i>	
--	---	--

	<i>saattaminen". Mainituista tavoitteista seuraa, että luontodirektiivin suotuisan suojelun tason saavuttaneita lajeja on suojeltava kaikelta tämän tason heikentämiseltä, koska luontodirektiivin tarkoituksena on myös suotuisan suojelun tason "säilyttäminen" (kohdat 64–65).</i> Tästä seuraa se, että myöskään nyt lausuttavana olevalla asetuksella ei kyetä takaamaan sitä, että suden suojelun tasoa, jota on pidettävä epäsuotuisana, ei entisestään heikennettäisi ja täten vaarannettaisi suotuisan suojelun tason saavuttamista. Näin ollen asetus on luontodirektiivin edellytysten perspektiivistä tarpeeton, joskin ehkä toteuttaa Sauli Härkösen esiintuomaa näkemystä: <i>"...Maa- ja metsätalousministeriö on hoitosuunnitelman antanut ja asetuksella vielä määrännyt, minkä verran korkeintaan saa metsästä. Tämä on signaali, että ihmisten on mahdollista hakea lupia"</i>. Tällaisia signaaleita tiukasti suojellun lajin kohdalla ei tarvita. Mainittakoon lisäksi, että kannanhoidollisen metsästyksen käsitteestä olisi syytä luopua, koska se ei sellaisenaan ole direktiiviin sisällytetty, eikä myöskään oikeuskäytännön valossa itsenäiseksi päämääräksi kelvollinen. Näin ollen on harhaanjohtavaa pitää yllä käsitteistöä, mikä johtaa ajattelemaan, että luontodirektiivin tiukan suojelujärjestelmän kohteena olevat lajit olisivat suht normaalisti metsästettävissä. Ne eivät sitä ole edes silloin kun suojelun taso on suotuisa.	
Yksityishenkilö	Lausunnonantaja katsoo, että metsästyslain (615/1993) 41 a §:ssä tarkoitetun poikkeusluvan perusteella saaliiksi saatujen susien määrä saa olla enintään 0 yksilöä poronhoitoalueen ulkopuolella. Yksi suomalainen susi tuottaa vuodessa laskennallisesti 272 000 € arvosta hiilinieluja suomalaisissa metsissä tappamalla hirviä ja muuttamalla muuttamalla hirvien metsiin kohdistamaa kulu- tusta – mitä, missä ja milloin kulutus tapahtuu – ja lisää metsien- kasvua eli hiilensidontaa. Käyttämällä diskonttokorkoa 5% (huomioiden epävakaa maail- mantilanne), saadaan Suomen nykyisin elossa olevalle susipopu- laatiolle nettohyötyarvomenettelyllä arvoksi 1,6 miljardia euroa eli jokainen suomalainen susi (populaatiokoko 300 sutta) on 5,4	

	miljoonan euron arvoinen hiilensidonnassa. Asettamalla diskonttorokoksi 3% Suomen susikannan arvoksi saadaan 2,7 miljardia euroa ja yhden suden arvoksi 6,8–9,1 miljoonaa euroa riippuen susipopulaation koosta (400 sutta vs. 300 sutta). Muistiossa kirjoitetaan sekä poikkeusluvalla tapahtuvasta metsästyksestä että kannanhoidollisesta metsästyksellä tavalla, josta ei voi päätellä, onko asetuksella sallittava metsästyksen poikkeusluvalla tapahtuvaa metsästystä vai todellisuudessa asetus kannanhoidollisesta metsästyksellä. KHO:n karhun kannanhoidollisten metsästystä koskevien vuosikirjapäätösten KHO:2023:99 ja KHO:2023:100 mukaisesti susien tappamiseksi tulisi ”käydä selkeästi ja täsmällisesti ilmi, mihin luontodirektiivin mukaiseen hyväksyttävään päämäärään kannanhoidollista metsästystä koskevalla poikkeuslupapäätöksellä kyseisellä hakemusalueella pyritään”. Lausunnolla olevassa asetuksessa ja sen muistiossa ei ilmene mitään selkeää päämäärää, johon susien tappamisella pyritään. Näiden päämäärien tieteellinen perustelu myös puuttuu. Myöskään mitään menetelmiä, joilla hyväksyttävien päämäärien saavuttamista mitataan tarkastelulla ennen ja jälkeen tappamisen, ei esitetä. Metsästyslain (615/1993) 41 a 3 momentin eli nk. kannanhoidollisen metsästyksen osalta lausunnonantaja tyytyy viittaamaan Suomen luonnonsuojeluliiton¹⁷ ja WWF Suomen¹⁸ antamiin lausuntoihin ja toteaa, että asetuksen perusteella myönnettyt luvat ovat lainvastaisia. Lausunnonantaja katsoo, että asetus taustamuistioineen on toteuttamiskelvoton, eikä sitä tule saattaa voimaan.	
Patiskan metsästysseura	Patiskan Metsästysseuran alue Kuortaneen järven länsipuolella kuuluu Metsäpeuran talvehtimisalueeseen, ns Suomenselän	

	osakantaan. Riistakeskuksen mukaan Suomenselän osakanta on noin 2200 yksilöä eikä kehityssuunnitelman mukaan kanta saa pienentyä. On myös esitetty eri toimenpiteitä metsäpeuran kantojen vahvistamiseksi sekä perimän ja elinympäristön turvaamiseksi. Me seurana näemme että metsäpeura on arvokas alkuperäislaji ja sen kanta ei saa pienentyä. Susikanta on kasvanut vuodesta 2017 saakka ja Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan kanta jatkaa kasvuaan. Me metsästysseuran jäsenet olemme erittäin huolissamme nyt vallitsevasta tilanteesta ja varsinkin siitä että kannanhoidollinen metsästys on nykyisin vallitsevien tulkintojen mukaan torpattu kokonaan. Susikanna kasvulla on myös hyvin merkittävät vaikutukset koirien avulla tapahtuvaan hirven- ja peuran metsästyksen. Patiskan metsästysseura pitää esitettyä 28 yksilön saaliskiintiötä selkeästi liian pienenä. Pyydämme myös huomioimaan että kiintiön määrää vähentää suoraan kaikki tiedossa oleva kuolleisuus mitä ei näkemyksemme mukaan tulisi kiintiössä huomioida ja vaarana on että nykyinen esitys suden saaliskiintiöstä ei käytännössä mahdollistaisi kannanhoidollista metsästystä lainkaan. Pahimmassa tapauksessa liian alhainen kiintiö estäisi vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämisen. Näemme nykytilanteen myös niin että taloudellisen ja sosiaalisen kestävyysnäkökulmat jäävät kokonaan vaille huomiota.	
Suomen harmaahirvikoirajärjestö	Hirvenhaukkukokeissa on vuosittain noin 8 000 suoritusta. Niiden määrään vaikuttavat alueelliset olosuhteet, kuten esimerkiksi hirvikannat. Myös vallitseva susitilanne vaikuttaa kokeiden järjestämiseen, minkä vuoksi kokeita on jouduttu perumaan. Metsästyskokeissa ja koiria koulutettaessa riski koiran ja suden kohtaamiselle on suuri, sillä koiran toiminta on tyypillisesti etäällä ohjaajasta tapahtuvaa, useita tunteja kestävää toimintaa.	

	Susi ja muut suurpedot kuuluvat ja ovat aina kuuluneet suomalaiseen luontoon. Samalla on kuitenkin turvattava liikkuminen luonnossa ja ihmisten vapaa harrastaminen siellä, missä suurpe-toja on. Luonnossa liikkumiseen kuuluu myös metsästys, jossa käytetään usein koiraa apuna. Koirat ovat apuna myös louk-kaantuneen suurriistan jäljittämässä luonnosta. Suurriista-virka-aputehtävissä huolehditaan, että eläinsuojelulain velvoit-teet täyttyvät – avuttomassa tilassa olevaa, esimerkiksi auton kolhaisemaa eläintä ei jätetä loukkaantuneena oman onnensa nojaan. Hirvenmetsästys pitää hirvikannan tasolla, joka on kat-sottu sopivaksi. Tämän johdosta hirvien aiheuttamat metsätu-hot ja liikenneonnettomuuden voidaan pitää siedettävissä ra-joissa. Huomioitavaa on myös kotimaisten koirarotujemme rooli osana suomalaista kulttuuriperintöä ja näiden rotujemme vaaliminen on tärkeää. Tämä on jo tunnustettu Luonnonvarakeskuksen geenivaraohjelmassa, johon suomalaiset koirarodut on liitetty. Kotimaisista rodustamme kansalliskoiramme suomenpysty-korva, karjalankarhukoira ja suomenajokoira ovat metsästyskoi-rarotuja, joiden osalta niiden koulutus ja koetoiminta sekä met-sästyskäyttö tulisi turvata rotujen elinvoimaisen kannan ylläpi-tämiseksi ja myös koirien käyttöominaisuuksien vaalimisessa osana suomalaista eräkulttuuria. Vaikka järjestömme edustaa-kin läntisten naapuriemme hirvikoirarotuja, kannamme huolta myös kotimaisten metsästyskoirarotujemme tulevaisuudesta. Sudet ovat aiheuttaneet viime vuosina merkittäviä vahinkoja koirille. Vuonna 2022 sudet aiheuttivat 190 kpl riistavahinkolain (105/2009) nojalla korvattua kotieläinvahinkotapausta yhteensä noin 360 000 euron arvosta, josta lähes puolet olivat koirava-hinkotapauksia. Vuoden 2022 aikana oli 51 koiravahinkotapah-tumaa, joiden määräksi on arvioitu 175 000 €. Vuoden 2023 ai-kana (6.10.2023 mennessä) sudet ovat aiheuttaneet 29 koirava-hinkoa. Vuosina 2011–2022 susien tappamia tai vahingoittamia koiria on ollut kaikkiaan lähes 500. Osa vahinkotapahtumista menee vakuutusyhtiöiden korvausten piiriin, eivätkä ne näy ti-lastoinnissa. Todellinen koiravahinkojen määrä on siten suu-rempi ja tarkkaa määrää ei pysty arvioimaan. Koiravahinkojen osalta eivät korvaukset kata todellisen menetyksen määrää, koska esimerkiksi jalostusarvon menetystä ei korvata tai koiran tunnearvoa, jota ei voi rahassa mitata. Rotujärjestömme on pi-tänyt kirjaa viime vuosina tapahtuneista suden aiheuttamista vahingoista koirille. Kuluva vuosi tulee olemaan ennätyksellinen siinä suhteessa. Se osoittaa susikannan kasvun, vaikka metsäs-täjät ovatkin huomioineet susien aiheuttaman riskin ja välttä-neet koirien irti laskua korkea riskin alueilla. Tähän saakka vuo-den 2023 aikana olemme tilastoineet 90 suden hyökkäystä koi-raa kohtaan, joista varmuudella 69 kpl johtanut koiran kuole-maan. Viralliset tilastot laahaavat selvästi jäljessä, eivätkä tule ilmeisesti sisältämään koskaan kaikkia tapauksia.	
--	--	--

	Useissa selvityksissä on todettu, että suurimmat vahingot aiheutuvat niistä susista ja susilaumoista, jotka liikkuvat taajamien ja ihmisasumusten lähellä. Suden kuuluu olla luonnostaan ihmisarka. Ihmisiä lähestyvät häirikkösudet on voitava poistaa, tämän lisäksi metsästystä on voitava kohdistaa niihin laumoihin, jotka ovat aiheuttaneet koiravahinkoja. Viime vuonna riistakeskus ei näin menetellyt. Suomen harmaahirvikoirajärjestö kannattaa kaikkia laillisia keinoja, joilla voidaan taata turvallinen luonnossa liikkuminen ja metsästysharrastuksen jatkuminen koirien kera sekä muu koira-toiminta luonnossa. Näihin keinoihin kuuluu maa- ja metsätalousministeriön esittämä poikkeusluvalla sallittava suden metsästys. Haluamme kuitenkin tuoda esille pari seikkaa, joiden vuoksi emme usko tällä asetuksella saavutettavan niitä päämääriä, joita taannoinen kansalaisaloite tavoitteli. 1. Ilman lakimuutoksia voidaan pitää hyvin todennäköisenä sitä, että kannanhoidollinen metsästys ei mahdollistu. Tätä voidaan perustella niillä KHO:n päätöksillä, jotka totesivat vastikään taannoisten kannanhoidollisten suurpetolupien olleen laittomia. Tämä tulee toimimaan ennakkotapauksena ja valituksista johtuen tulee hallinto-oikeudet laittamaan myönnettyt luvat toimenpidetieltoon. 2. 28 sutta koko valtakuntaan ei tule olemaan merkittävä määrä, vaan lähinnä symbolinen. Viimeksi, kun kannanhoidollisia lupia myönnettiin, ei Riistakeskus osoittanut niitä koiravahinkoja tehneisiin laumoihin, vaan jakopuruste oli aivan toinen	
Metsähallitus	Ei lausuttavaa.	
Sisäministeriö	Ei lausuttavaa.	